BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI.

№ Wilno, dnia 3I sierpnia, 1926 roku. 41.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

II. ŻYCIE GOSPODARCZE./stosunki wewnętrzne/

Stosunki z zagranicą.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE

X. K R O N I K A .

a/ zagraniczna.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.-

L i e t u v a" o s y t u a c j i n a d B a ł t y k i e m.

" Lietuva" Nr.I83 z dn. I7/VIII r.b. Artykuł p.t.

"Charakterystyczne zestawienia " Streszczenie:

Dla litwinów nie może być obojętną wiadomością mająca się jesienią odbyć konferencja Łotwy ,Estonji, Finlandji i Polski. Konferencja ta miała się odbyć w początkach sierpnia r.b. w Rydze.Jednakże Ulmanis, podczas wizyty swej w Kownie zapewnił reprezentantów prasy, iż żadnej konferencji w r.b. w Rydze nie będzie.- Jednocześnie niemal polski minister p. Z a l e s k i , w wywadzie prasowym zaznaczył, że stosunki Polski z Państwami nadbałtyckiemi są o tyle dobre , że dla utrzymania ich wystarcza zwykła dyplomatyczna droga. Innemi słowy , Polska nie widzi potrzeby zwoływania konferencji państw nadbałtyckich.-

Zamiast dyplomatów jednak , o wieczystej przyjaźni z Polską mówić zaczęli goszczący w Polsce przedstawiciele wojskowi Łotwy, Estonji i Finlandji.-którzy z własnej czy też z polskiej inicjatywy przybyli do Polski na uroczystości legjonowe. Wizyta ta jednak nie uszła niepostrzeżenie dla zainteresowanych sąsiadów .- Doczekała ona , w zwi związku z równocześnie toczącymi się układami z SSSR. w sprawie paktu gwarancyjnego , nieprzychylnych komentarzy , o wiele bardziej nieprzychylnych , niż gdyby konferencja w Rydze miała się odbyć istotnie.-

Złożone przez ministrów łotewskiego i estońskiego oświadczenia, że Łotwa i Estonja nie będą popierały Polski przy jej straniachó o wyzyskanie miejsca w Radzie Ligi Narodów , nabierają specjalnego znaczenia .Sprawa rozszerzenia Rady Ligi Narodów tak się obecnie przedstawia , że sama Polska zapewne nie zechce wysuwać w tej sprawie swych żądań.-

W związku z tem , dla Litwy bardzo doniosłe są ostatnie wiadomości o mającej się pomimo wszystko odbyć konferencji państw nadbałtyckich. / z udziałem Polski/.Wprawdzie konferencja ma się odbyć nie w Rydze a w Genewie , lecz to nie zmienia postaci rzeczy .

Północni sąsiedzi Litwy niewątpliwie w układach z Polską są zainteresowani . Składają się na to przyczyny następujące . Układy państw nadbałtyckich z SSSR w sprawie paktu gwarancyjnego są dziś niemal zupełnie zerwane,a to wskutek stanowczego sprzeciwu Sowietów przeciwko udziałowi Polski w obradach.- Na jaw wyszły zamaskowane tendencje Polski do objęcia w układach tych roli kierowniczej, ażeby tem łatwiej zdobyć nad Bałtykiem h e g e m o n j ę . Wywarło to w Moskwie wrażenie fatalne .- To też państwom nadbałtyckim pozostaje jedynie paść w objęcia polskie .- Stworzona przez Polskę sytuacja gwałtem niemal zmusza je do tego.- Należy też oczekiwać , że dyplomacja polska odniosła nad Bałtykiem s u k c e s d ł u g o t r w a ł y .-

Załatwienie wyszystkich powyższych faktów jest nader charakterystyczne.-

"Lietuvis" o błędach litewskich w akcji odzyskania Wilna.-

"Lietuvis" Nr.33 z dn. 20/VIII r.b. Artykuł p.t."W kwestji odzyskania Wilna". Streszczenie:

Kwestja wileńska znajduje stały i żywy oddźwięk w prasie litewskiej.- Co do aktualności tej kwestji, dwóch zdań być nie może: Wilno, musi należyć do Litwy. Jednakże sposoby osiągnięcia tego celu różnorodnie są przez litwinów pojmowane. Dotychczas rząd wraz z niektórymi działaczami społecznymi błądzili poomacku, zamierzając, ku nieopisanej radości polaków, odzyskać Wilno, "drogą pokojowej pracy kulturalnej".- Najgorszem zaś było stałe poniżanie autorytetu Litwy przed Ligą Narodów.- Był to niestety pierwiastek dominujący w litewskiej polityce zagranicznej. W walce o niepodległość Litwy, zasadniczem źródłem wszystkich błędów było właśnie owo naiwne zaufanie do Ligi Narodów.

Oto parę przykładów:

Jesienią 1919 r. nieliczna garstka ochotników litewskich skutecznie wypierała bandy "bermontczyków" z kraju. Wtem, pod presją Ligi Narodów, oddziały litewskie otrzymały rozkaz cofnięcia się na dawne stanowiska. Owoce podobnie ślepego posłuszeństwa rządu litewskiego względem Ligi Narodów nie dały na siebie długo czekać: bandy nieprzyjacielskie miały czas wywrzeć ~~na~~ na bezbronnej ludności zemstę za sprzyjanie Litwinom i wywieść spokojnie duże zapasy materjalne.-

Podobnie postępiono podczas walk z Polakami w pobliżu Szyrwint. Na rozkaz Ligi Narodów, wojska litewskie zmuszone były wstrzymać swą akcję.

Rząd litewski w dalszym ciągu trzyma się w stosunku do Ligi Narodów polityki czołobitnej. Zamiast np. odpowiedzieć Polakom gwałtem za ~~gwłat~~ gwałt / zaczepki polskie przy linji demarkacyjnej/, rząd litewski woli szukać opieki w Lidze Narodów.-

Litwa powinna liczyć przedewszystkiem na siebie.

Należy wzmocnić armję liczebnie oraz jakościowo/ rewizja programu przeszkolenia wojskowego oraz zwiększenie okresu służby w wojsku/.- Podobnież należy zająć się losem b. ochotników wojskowych.-

Oburzenie prasy litewskiej z powodu artykułów "Rigas Žinas" w sprawie polsko-litewskich stosunków.-

"Lietuva" Nr.185 z dnia 19/VIII r.b. Artykuł p.t.: "Nieudane próby" Streszczenie:

Polska, dążąc do hegemonji nad Bałtykiem, zawsze starała się i stra zrobić wyłom w stosunku Litwy z Łotwą i Estonją. W tym celu Polska nie tylko pobrzękuje orężem i zastawia sieci dyplomacji, lecz stara się oddziałać na opinję publiczną nad Bałtykiem za pośrednictwem prasy. W dziedzinie tej daje się w ostatnich czasach zauważyć silną aktywność polska: wydaje się odpowiednie książki, inspiruje się artykuły w pismach, udziela się tendencyjnych oficjalnych komunikatów.- Niekiedy uciekają się jednak Polacy do sposobów dość niefortunnych. Zwłaszcza rzuca się to w oczy na Łotwie, gdzie Polacy nigdy nie mieli wydajnego gruntu dla swej propagandy. M-stwo spr. zagr. z Warszawy zwraca widocznie na to w ostatnich czasach specjalną uwagę. Przysłany do Rygi nowy poseł Polski, zajął się przedewszystkiem wszczęciem akcji w prasie łotewskiej. Niemal jednocześ-

- -

"L i e t u v i s " o b ł ę d a c h l i t e w s k i c h a k c j i o d z y s k a n i a W i l n a .

"Lietuvis" Nr.53 z dn. 20/VIII r.b. artykuł p.t."Kwestja odzyskania Wilna". Streszczenie:

"Kwestja wileńska znajduje stały i żywy oddźwięk w prasie litewskiej.- Co do aktualności tej kwestji, dwóch zdań być nie może. Wilno musi należeć do Litwy. Jednakże sposoby osiągnięcia tego celu różnorodnie są przez Litwinów pojmowane [illegible] z niektórymi [illegible] Polakom, odzyskać Wilno "drogą [illegible] kulturalnej".- Najgorszem zaś było stałe [illegible] Litwy przed Ligę Narodów.- Był to [illegible] w litewskiej [illegible] polityce [illegible] dziejach Litwy, [illegible] ze wszystkich błędów było [illegible] do Ligi Narodów.

Oto kilka przykładów:

Jesienią 1919 r. [illegible] ochotników litewskich skutecznie zwalczające bandy "bermontczyków" z krewnymi [illegible] pod presją Ligi Narodów [illegible] litewskie [illegible] się na dawne stanowiska. [illegible] po [illegible] Ligi Narodów [illegible] przyjaciel [illegible] za sprawiedliwe.- Litwinom i wywieść spokojnie duże [illegible] materjał [illegible]

[illegible] podczas walk z Polakami w pobliżu Szyrwint [illegible] Ligi Narodów, wojska litewskie zmuszone były [illegible] akcje.

[illegible] Ligi Narodów w dalszym ciągu trzyma się w stosunku do Ligi [illegible] Zamiast np. odpowiedzieć Polakom [illegible] na świat [illegible] polskie przy Lidze Narodów/, rząd litewski woli szukać opieki w Lidze Narodów.-

Litwa powinna liczyć przedewszystkiem na siebie. Należy wzmocnić armję liczebnie [illegible] rewizję programu przeszkolenia wojskowego [illegible] okresu służby w wojsku/.- Podobnież należy zająć się losem [illegible] ochotników wojskowych.-

O b u r z e n i e p r a s y l i t e w s k i e j z p o w o d u a r t y k u ł ó w " K i r a s Ž i n a s " w s p r a w i e p o l s k i c h k o - l i t e w s k i c h s t o s u n k ó w .-

"Lietuva" Nr.155 z dnia 19/VIII r.b. artykuł p.t. "Nieudane próby". Streszczenie:

[illegible] starała się [illegible] Polaków [illegible] z Litwy [illegible] ziemi [illegible] Polska nie tylko [illegible] lecz [illegible] W dzisiejszej [illegible] nad Bałtykiem [illegible] w ostatnich czasach [illegible] polska : wydaje się odpowiednie [illegible] artykuły w pismach, udziela się tendencyjnych [illegible] komunikatów.- Niekiedy uciekają się jednak Polacy do sposobów dość niefortunnych , zwłaszcza rzucą się [illegible] na ostatnie, gdzie Polacy nigdy nie [illegible] wydaj[illegible] propagandy. [illegible] z Warszawy [illegible] w ostatnich czasach specjalną uwagę [illegible] nowy pogląd Polaki, zaś [illegible] się przedewszystkiem [illegible] w prasie łotewskiej. [illegible]

nie bowiem z przybyciem do Rygi nowego posła polskiego, jeden z organów łotewskich "Rigas Zinas" zaczął ujawniać względem Polski wielkie sympatje . Rigas Zinas" czyniły to z taką otwartością , że nazwały nawet wysiłki litewskie w kierunku odzyskania Wilna romantyzmem.Podobne oświadczenie wywołało rzecz prosta ze strony litewskiej zdumie~~xx~~nie i gniew.- W Kownie narazie w pewnych sferach sądzano , że "Rigas Zinas" wyrażają opinje pewnej grupy społeczeństwa łotewskiego. Dopiero z czasem wyjasniła się istotna wartość artykułów "Rigas Zinas".-

Obecnie , to samo pismo , ośmielone pierwszym sukcesem posuwa się dalej i wypowiada się w związku z konfliktem polsko- litewskim sprawie kolei Libawa -Romny.- Kolej ta jak wiadomo , przechodzi w pobliżu Możejek przez terytorjum litewskie.- Zrozumiałą jest rzeczą, że Litwa nie posiadając z Polską żadnych stosunków , nie może wznowić z nią komunikacji.- Otwarcie kolei ~~kitwa~~ Libawa Romny będzie możliwie dopiero po roztrzygnięciu sporu wileńskiego.- Polska dotąd nie uczyniła ani jednego kroku , swiadczącego o chęci naprawienia pogwałconej ugody suwalskiej.- Stanowisko więc rządu litewskiego w tej sprawie jest wyraźne i nawet rząd łotewski nie powinien chyba żywić pod tym względem jakichkolwiek wątpliwości .- Etyka sąsiedzka nie pozwala rządowi łotewskiemu domagać się od ograbionego sąsiada otwarcia bram jego państwa dla grabieżcy.- Społeczeństwo łotewskie stanowisko swego rządu aprobowało. Jasną bowiem jest rzeczą , iż odpowiedzialność za straty materjalne jakich doznała i doznaje Łotwa z powodu zamknięcia kolei Libawa - Romny , spada wyłącznie na Polskę /gwałt Z e l i g o w s k i e g o/.-

Zapatrzone w stronę Warszawy "Rigas Zinas " są widać innego zdania i gwałtem domagają się otwarcia kolei Libawa - Romny." Rigas Zinas" czynią przytem aluzję do tego, że nowy rząd litewski nie jest już tak nie - przejednany w tej sprawie .- Należało by więc , zdaniem "Rigas Zinas" , niezwłocznie rozpocząć z Litwą rokowania. Cały odnośny artykuł " Rigas Zinas" zdaje się być przesiąknięty ogromną troską o interesy Łotwy.- Jedynie na zakończenie , niby przypadkiem , wspomina się o tem, że z chwilą otwarcia kolei Libawa- Romny , mógłby się tą drogą kierować i tranzyt z Polski.-

Należy się w każdym razie spodziewać , że w Rydze prędzej jeszcze niż w Kownie zrozumiane zostaną przyczyny niezwykłego zainteresowania się "Rigas Zinas" dobrobytem Łotwy. Należy więc oczekiwać , że i tym razem nie uda się " Rigas Zinas" pokłócić litewskiej opinji publicznej z Łotwą i naodwrót .- Cel artykułów "RigasZinas" jest aż nadto wyraźny .- Prawdziwi zwolennicy idei zbliżenia podstaw nadbałtyckich odpowiednio, jak należy się spodziewać , tę nową formę intryg polskich ocenią.- To też narazie można artykuły " Rigas Zinas" nazwać jedynie nieudanemi próbami.-

" Liet.Zinios" Nr. I9I z dn. 21/VIII r.b. artykuł p.t. " Łotwa na prawdę podejmuje się swatostwa w imieniu Polski ? Rząd łotewski winien się nareszcie wypowiedzieć".- In extenso :

Łotewskie " Rigas Zinas " z dn. 19/VIII r.b. znowu w oficjalnym tonie szeroko rozwodzą się nad stosunkami polsko- litewskiemi.- Po wyrażeniu ubolewania z powodu odrzucenia przez Litwę projektu Hymansa , twierdzi ten polsko - łotewski organ, że dwóch zdań być nie może co do tego, iż Wilno jest bezsporną własnością Polski.-
Pismo autorytatywnie proponuje dalej rewizję granicy : polsko - litewskiej na obszarze b. gubernji suwalskiej na korzyść Litwy".- Układom w tej sprawie będzie mogła poś-

- -

redniczyć Łotwą, mogąc jednocześnie przy tej okazji poruszyć sprawę rewizji granicy łotewsko- litewskiej na obszarze Kłajpedy/ zatoka kurszańska/.-

O ile głos tej dudki polskiej / epitet pod adresem " Rigas Zinas"/przyp.tłumacz./ znajduje uznanie na Łotwie , w takim razie Litwinom pozostaje jedynie sentencja: - chroń nas Boże od przyjaciół , gdyż z nieprzyjaciółmi sami sobie poradzimy .-

"L i e t u v a " o p o l i t y c e p a ń s t w n a d b a ł t y c k i c h .-

" Lietuva" Nr. 188 z 23/Vlll r.b. Artykuł p.t. "Trudny dylemat ".- Streszczenie:

W ostatnich czasach daje się na Bałtykiem zauważyć, w związku z nowemi przegrupowaniami politycznemi państw europejskich , żywa troska o obranie odpowiedniej wytycznej w polityce zagranicznej . Nad Bałtykiem wyraźnie ścierają się dwa kierunki. Jeden z nich dąży do wyraźnych i przyjaznych stosunków do z SSSR oraz ewentualnie do związku państw nadbałtyckich , bez udziału Polski .Drugi kierunek zaś to orjentacja polonofilska , zmierzająca do uczynienia z państw nadbałtyckich narzędzia Polski i tych państw , które za plecami Polski chcą załatwić swe porachunki z Sowietami.

Ze szczególną jaskrawością ujawnia się walka dwóch scharakteryzowanych powyżej poglądów w Łotwie, gdzie interesy Sowietów i Polski bezpośrednio ze sobą kolidują. Wpływ tych wrogich sobie interesów wyczuwa się zarówno w prasie łotewskiej jak też w polityce łotewskiego rządu.

Walka o wpływy nad Bałtykiem najwyraźniej bodaj wystąpiła na jaw w czasie rokowań państw nadbałtyckich z Sowietami w sprawie paktów gwarancyjnych.-

Jak wiadomo Sowiety zaproponowały państwom nadbałtyckim zawracia paktu gwarancyjnego . Pakt ten , odpowiadając z jednej strony pokojowym tendencjom państw nadbałtyckich , z drugiej zaś - udzielając państwom nadbałtyckim gwarancji przeciwko agresji sowieckiej , mógł się , rzecz prosta , spotkać nad Bałtykiem z kompletnym uznaniem. Wszelako , w razie podpisania przez Łotwę i Estonję paktu gwarancyjnego z Sowietami, wpływ Polski w tych państwach byłby potężnie zachwiany . Wpływ ten utrzymywał się przecież niemal wyłącznie dzięki wyolbrzymionemu przez dyplomację polską niebezpieczeństwa agresji sowieckiej nad Bałtykiem .-

Dyplomacja polska rychło i w należytym czasie spostrzegła się co do zamachu moskiewskiego " na najżywotniejsze interesy polskie nad Błatykiem " i po wzmocnieniu swej akcji w Rydze i Tallinie, zdołała utrzymać politykę zagraniczną Łotwy i Estonji w orbicie swych wpływów .- Wpływy te zaznaczyły się w danym wypadku przez to, że państwa nadbałtyckie w odpowiedzi na propozycję sowiecką podpisania paktu gwarancyjnego , zażądały wyłonienia / dla opracowania projektu paktu/ odpowiedniej komisji ,w skład której mogłyby wejść przedstawiciele wszystkich zainteresowanych państw a więc i przedstawiciele Polski.- Wobec zaś stanowczego opowiedzenia się rządu sowieckiego przeciwko bądź bezpośredniemu bądź pośredniemu udziałowi Polski w rokowaniach w sprawie paktu gwarancyjnego , przeto Litwie i Estonji pozostało bądź całkowite zrezygnowanie z paktu bądź też rokowania bez udziału Polski.- Był to bodaj najtrudniejszy, o ile chodzi o obranie orjentacji , moment , który odbił się

---

także na podróży p. U l m a n i s a do Kowna.-

Zrezygnowanie z paktu, zabezpieczającego przed agresją potężnego sąsiada, wydawało się wykroczeniem przeciwko żywotnym interesom własnym: natomiast podpisanie paktu wbrew planom polskim byłoby równoznaczne z zagrodzeniem drogi do h e g e m o n j i Polskiej nad Bałtykiem i z uchyleniem się od wpływów tych państw, którym hegemonja taka jest dziś nie na rękę.-

Z prowadzonej w ostatnich czasach przez popierający orjętację polską dziennik ryski "Rigas Zinas" kompanji wynika, że dyplomacja polska dokłada jaknajwiększych wysiłków ażeby przyciągnąć Łotwę na swą stronę.- Ponieważ zaś w polityce łotewskiej stosunki z Litwą były i są jednymi z ważniejszych czynników, mającvch wpływ na stosunki Łotwy z Polską i Sowietami, przeto Polsce w decydującej chwili zależy przedewszystkiem na wpędzeniu klina między Łotwą a Litwą.- Działano tu bodaj według ~~xxxxxxxxxxxxx xxx~~ szczegółowo opracowanego planu, który wyraźnie ujawnił się na szpaltach "Rigas Zinas".-

Niedawno "Rigas Zinas" skłaniały Litwę do zrzeczenia się Wilna, nazywając wysiłki litewskie w kierunku odzyskania stolicy r o m a n t y z m e m.-
Tą drogą spodziewały się "Rigas Zinos", że pokłócą Litwę z Łotwą z powodu polonofilstwa tej ostatniej.- Gdy nadzieja ta zawiodła, spróbował dziennik ryski ponownie wnieść zarzewie niezgody, przypominając, że wskazanem jest byłoby otwarcie kolei L i b a w a - R o m n y.-
Obecnie zaś "Rigas Zinas" wspominając już o możliwości rewizji na korzyść Łotwy linji prof.Simpsona.-Wyraźnie się więc już mówi o tem, za jaką cenę chce Polska kupić aprobatę Łotwy dla swych imperjalistycznych zamierzeń.-

Jednakże coraz większe zagalopowywanie sie "Rigas Zinas" świadczy o tem, że pozycja Polski nie jest w Łotwie silna.- Niedawno w urzędówce finskiej "Uusi Suomi" i w organie postępowców fińskich "Helsingi Sanomat" ogłoszono przyczyny odłożenia konferencji nadbałtyckich. Otóż, między innemi przyczynami, pisma fińskie publikują żądanie s o c j a l d e m o k r a t ó w ł o t e w s k i c h n i e z a p r a s z a n i a d o k o n f e r e n c j i p a ń s t w n a d b a ł t y c k i c h P o l s k i.
Poza socjaldemokratami istnieją również na Łotwie inne wpływowe grupy, które pragnęłyby położyć kres intrygom polskim unormować stosunki Łotwy z Sowietami i stworzyć związek nadbałtycki bez udziału Polski.-

Z tego, że w/g ostatnich wiadomości p. U l m a n i s wręczył przedstawicielowi sowieckiemu w Rydze oświadczenie, na mocy którego Łotwa cofa swe pierwotne żądanie stworzenia dla opracowania projektu paktu gwarancyjnego Komisji przedstawicieli wszystkich państw zainteresowanych i zgadza się na osobne rokowania w sprawie podpisania tego paktu, należy wnioskować, że stronnicy Polski w Łotwie ponieśli obecnie klęskę.Wszelako z drugiej strony, w ostatniej swej nocie do SSSR, obok zgody na bezpośrednie rokowania w sprawie paktu, rząd łotewski oświadcza, że rezerwuje dla siebie całkowitą swobodę działania pod względem utrzymania kontaktu z innemi państwami, które są bezpośrednio zainteresowane w uregulowaniu tej samej kwestji.Z powyższego wnioskować należy, że w razie potrzeby, kontakt taki będzie utrzymywany w czasie rokowań i z Polską która przecież niewątpliwie w rokowaniach tych jest zainteresowa.

Niewiadomo dziś jeszcze, w jaki sposób ustosunkują się Sowiety względem odpowiedzi łotewskiej, wszlako zdaje się, że i po ostatniej nocie p. Ulmanisa, Łotwa nie zeszła z rozdroża, naktórym w ostatnich czasach stała.- Polska ma w dalszym ciągu możność czynienia nowych, jeszcze więcej niż otwarcie kolei Libawa-Romny czy "sprostowanie" linji prof.Simpsona kuszących propozycyj, zaś rząd i społeczeństwo łotewskie w dalszym ciągu może podawnemu roztrzygać kwestję orjentacji.Kwestja ta i dla sojuszniczki Łotwy, Estonji podawnemu pozostaje trudnym dylematem.-

- -

także na podróży p. U l m a n i s a do Kowna.-

Zrezygnowanie z paktu, zabezpieczającego przed [illegible] ta potężnego sąsiada, wydawało się wyrzeczeniem przedwyb[illegible] [illegible] podpisanie paktu [illegible] polskim [illegible] z zaproponowanym [illegible] Polskiej nad Bałtykiem [illegible] od [illegible] państw, którym hegemonia [illegible] się na [illegible].

Z [illegible] w ostatnich czasach prasa popierająca [illegible] polska, dziennik ryski "[illegible] Zinas" kompanji [illegible] że dyplomacja polska dokłada jak największych wysiłków, aby [illegible] w polityce łotewskiej [illegible] miejsce [illegible] Polska [illegible] w dodatku [illegible] Łotwę [illegible] Litwę [illegible] na szkodę [illegible].

Niedawno "Rigas Zinas" [illegible] Litwę do zrzeczenia się Wilna, nazywając wysiłki litewskie w kierunku odzyskania stolicy d o n k i s z o t e r j ą. Tą drogą upodabniając się "Rigas Zinas", że pokłócą Litwę z Łotwą z powodu [illegible] tej ostatniej.- Gdy [illegible] ta zwłoka, spróbował dziennik ryski ponownie [illegible] [illegible], przypominając, że zaleceniem jest otwarcie kolei L i b a w a - K o w n o.-

Obecnie zaś "Rigas Zinas" wspominają już o możliwości [illegible] na korzyść Łotwy linji prof. Simpsona.- Wyrażenie się [illegible] mówi o tem, że [illegible] [illegible] Łotwy dla swych imperialistycznych zamierzeń.-

Jednakże ostatnio coraz większe zaniepokojenie się "Rigas Zinas" świadczy o tem, że pozycja Polski nie jest w Łotwie silna.- Niedawno w urzędówce fińskiej "Uusi Suomi" i w organie postępowców fińskich "Helsingin Sanomat" ogłoszono przyczyny odłożenia konferencji nadbałtyckich. Otóż, między innemi przyczynami, pisma fińskie publikują [illegible] a Łotwa [illegible] konferencji [illegible] Polski [illegible] na Łotwie [illegible] polskim [illegible] stworzyć związek nadbałtycki bez udziału Polski.-

Z tego, że w/g ostatnich wiadomości p. U l m a n i s wręczył przedstawicielowi sowieckiemu w Rydze oświadczenie, na mocy którego Łotwa cofa swe pierwotne żądanie utworzenia [illegible] opracowania projektu paktu gwarancyjnego [illegible] przedstawiciele wszystkich państw zainteresowanych i zgodziła się na osobne rokowania w sprawie podpisania tego paktu [illegible], ze strony Polski [illegible] obecnie [illegible] do SSSR [illegible], rząd łotewski oświadczył, że zastrzega dla siebie [illegible] paktu [illegible] pod względem utrzymania kontaktu z innemi państwami, które są bezpośrednio zainteresowane w [illegible] [illegible] w razie [illegible] kontakt taki będzie utrzymywany w czasie rokowań i z Polską, która przecież niewątpliwie w rokowaniach tych jest zainteresowana.

Niewiadomo dziś jeszcze, w jaki sposób ustosunkuje się [illegible] [illegible] odpowiedzi łotewskiej, wszelako zdaje się, że po ostatniej nocie p. Ulmanisa, Łotwa nie zeszła z rozdroża, na którym w ostatnich czasach utknęła.- Polska ma w dalszym ciągu możność czynienia nowych, jeszcze więcej niż otwarcie kolei Libawa-Kowno czy "upaństwowienie" linji prof. Simpsona kuszących propozycji, zaś rząd i [illegible] łotewskie w dalszym ciągu może podawanemu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i dla sojuszniczki Łotwy, za tą podawanemu porozumie [illegible] układom dyplomatom.-

L I T W A a prasa francuska.-

"Lietuva" Nr. 185 z dnia I9/VIII r.b. Artykuł p.t. "Informacje polityczne o Litwie w prasie francuskiej". Streszczenie :

Wypadki polityczne na Litwie wciąż jeszcze znajdują echo w prasie francuskiej. Zagranica sądziła,że nowy rząd litewski wniesie poważne modyfikacje w dziedzinie stosunków polsko- litewskich. Obecnie natomiast, prasa francuska , belgijska i szwajcarska / Journal de Genève", pisząc o " revolution légale"na Litwie , konstatuje ,że zmia na rządu nie wywołała żadnych modyfikacji w problemie wileńskim i że nowy rząd litewski dąży do zacisnienia stosunków z Niemcami i Sowietami.-

Wprawdzie Polacy rozsiewają błędne w tej kwestji wiadomości , Le Massager Polonais" z dn. 9/VII r.b. twierdził, że socjaldemokraci litewscy wchodząc do rządu za żądali normalnych stosunków z Polską , zaś premjer Sleżewiczius miał oświadczyć w deklaracji nowego rządu ,że kwestja wileńska " weszła w nową fazę".Polacy mają specjalną zdolność fabrykowania podobnych wiadomości.Prasa zagraniczna jednak z wielką rezerwą przyjmuje rozpuszczane przez Polaków pogłoski. "Journal de l`Est" z dn.22/VII r.b podkreśla, że Litwa nie zalicza się do innych " wassalów Albionu"/ państwa nadbałtyckie/ w sprawie wileńskiej i posiada odrębną swą politykę .-

" RevueDiplomatique " z lipca r.b. podaje in extenso część deklaracji gabinetu Sleżewicziusa poświęconą polityce zagranicznej , przyczem zaznacza , iż najzmienniejszem jest zdanie , że "Litwa dąży do zjednoczenia pod sztandarem niepodległości wszystkich terytorjów litewskich ze stolicą w Wilnie".- W czerwcu r.b. ten sam organ dał garść wiadomości o ostatnich wyborach do sejmu litewskiego .- Prasa Paryska i prowincjonalna/"Journal d`Indre et Loire" z dn. 15/VII r.b. i "Nouvelliste d`Alsace" z dn.16/VII r.b./ tłustym drukiem ogłosiły wiadomość o tem , że " parlament litewski skasował karę śmierci".-

O Sejmie i rządzie litewskim pisały również "La Patrie" z dn.20/VII r.b. i " Chalom" / pismo żydowskie w języku francuskim / , podkreślając zwrot parlamentaryzmu litewskiego do lewicy .- Wreszcie "Echo de Paris" z dn 26/VII r.b. utyskuje , że filmy francuskie są wyświetlane na Litwie z nadpisami niemieckiemi , co przynosi kinematografji francuskiej straty moralne .-

P r a s a a m e r y k a ń s k a o L i t w i e .-

"Lietuv.Zinios" Nr.192 z dnia 22/VIII r.b. Artykuł p. t. " Ameryka zainteresowała się Litwą ".- Streszczenie:

Prasa amerykańska coraz częściej o Litwie pisze.Tak np. wpływowy dziennik " New York Times " podaje każde donioslejsze zdarzenie z politycznego czy społecznego życia Litwy.- W jednym ze swych ostatnich artykułów ,z uznaniem podnosi " New York Times" , że nowy rząd litewski wniósł więcej wolności i liberalizmu , a to przez zniesienie stanu wojennego , przez przywrócenie swobody prasy i nietykalności korespondencji , przez ogłoszenie amnestji politycznej itp.Pozatem dziennik amerykański podkreśla,że nowy rząd lit.zwraca szczególną uwagę na interesy mniejszości narodowych iKłajpedy.Ekonomiczny program nowego rządu cechuje wielka przezorność i duch oszczędności .-

- - 0 - -

- -

L I T W A w p r a s i e f r a n c u s k i e j .-

"Lietuva" Nr. 185 z dnia 19/VIII r.b. Artykuł p.t. "Informacje polityczne o Litwie w prasie francuskiej". Streszczenie :

Wypadki polityczne na Litwie wciąż jeszcze znajdują echo w prasie francuskiej. Zagranica sądziła, że nowy rząd litewski wniesie poważne modyfikacje w dziedzinie stosunków polsko-litewskich. Obecnie natomiast, prasa francuska, belgijska i szwajcarska / Journal de Genève /, pisząc o "revolution légale" na Litwie, konstatuje, że zmiana rządu nie wywołała żadnych modyfikacji w problemie wileńskim i że nowy rząd litewski dąży do zacieśnienia stosunków z Niemcami i Sowietami.-

Naturalnie Polacy rozsiewają wciąż w tej kwestii wiadomości. Np. "Messager Polonais" z dn. ?/VII r.b. twierdził, że antydemokraci litewscy wchodzac do rządu żądali normalnych stosunków z Polską, zaś premjer Sleżevičius miał nawiązać w deklaracji nowego rządu, że kwestia wileńska "weszła w nową fazę". Polacy kładą specjalny nacisk na zabezpieczenie prymatu nadbrzeżnych państw, lecz szansa ich jednakże nie wielka, którą przypisuje rozsądny przez Polaków polityk. "Journal de l'Est" z dn. 22/VII r.b. podkreśla, że Litwa nie zaliczała się do innych "wasalów" Niemiec / nadmorskiego sojusznika / w sprawie wileńskiej i przeciwna ostra polityka.-

"Revue Diplomatique" z lipca r.b. podaje in extenso całą deklarację gabinetu Sleżevičiusa odnośnie do polityki zagranicznej, przyczem zaznacza, iż najważniejszem jest zdanie, że Litwa dąży do zjednoczenia pod sztandarem niepodległości wszystkich terytorjów litewskich ze stolicą w Wilnie. W czerwcu r.b. ten sam organ dał parę wiadomości o ostatnich wyborach do sejmu litewskiego.- Prasa paryska i prowincjonalna /"Journal d'Indre et Loire" z dn. 1?/VII r.b. i "Nouvelliste d'Alsace" z dn. 16/VII r.b./ dla tego samego okresu wiadomość o tem, że "parlament litewski zaczął swoje kadencję".-

O Sejmie i rządzie litewskim pisały również "La Patrie" z dn. 20/VII r.b. i "Le Temps" / pismo żydowskie w języku francuskim / podkreślając zwrot parlamentaryzmu litewskiego do lewicy.- Wreszcie "Echo de Paris" z dn. 26/VII r.b. stwierdza, że Litwa francuskie są związane na Litwie z badaniami niemieckiemi, co przynosi niezmierne korzyści francuskiej kulturze i sprawie moralne.-

P r a s a a m e r y k a ń s k a o L i t w i e .-

"Lietuvos Žinios" Nr. 185 z dnia 22/VIII r.b. Artykuł p.t. "Prasa amerykańska o Litwie". Streszczenie :

Prasa amerykańska często ostatnio o Litwie pisze. Żaden z dzienników nie jest wrogo nastawiony, każdy docenia zarazem zupełnie słuszne pojęcie o sytuacji politycznej, ale prasa zaniepokojona jest. Zwłaszcza wyrażają, że nowy rząd litewski wnosi więcej wolności i liberalizmu, a to przez zniesienie stanu wojennego, przez przywrócenie swobody prasy i działalności korespondentów, przez ogłoszenie amnestii politycznej itp. Ogólne dziennikarstwo amerykańskie podkreśla, iż ocena nowego rządu w wielkiej mierze zależy od jego stanowiska wobec narodowych mniejszości i tych odrębności, które zamierza prowadzić w stosunku do mniejszości.-

- - - - -

II. "ŻYCIE GOSPODARCZE".

W a r u n k i p o ż c z k i a m e r y k a ń s k i e j d l a m. K o w n a .

K . B . I . donosi : Miasto Kowno otrzymało ofertę na pożyczkę w wysokości I.200.000 dolarów w listach lub bonach po I.000 dol. każdy. Za każdą taką I.000 dolarową obligację S-ka Ulen and Co.wypłaci po 850 dol. i będzie liczyć po 8 % od jej nominalnej wartości . Czyli za I.200 obligacji miasto otrzyma : I.200.000 dol. i będzie musiało płacić za tę sumę, licząc po 8. proc. od I.200.000 dol. co rok po 96.000 dol. Ponieważ faktycznie miastu będzie wypłacone tylko ~~xxxxxx~~ I.020.000 dol. to rocznie procenty wyniosą 96.000 dol. czyli 9.42 proc.-

Pragnąc odnaleźć kredyt , miasto przyrzekło pewnemu agentowi , mianowicie Michałowi Hohn, jeden procent od pożyczonej sumy , co stanowi I2.000 dol. od nominalnej sumy pożyczki. Odliczając te I2 tys. od otrzymywanego kredytu , pozostaje tylko I.008.000 dol. za które też wypadnie płacić 96000 dol.czyli 9,52 proc.-

Firma Ulen and Co. domaga się płacenia amortyzacji , jak również procentów za pożyczkę, po upływie każdego półrocza. Zazwyczaj przy udzielaniu pożyczek finansowych procenty te są pobierane z góry za rok, lub za półrocze. Ponieważ w pierwszych dwóch latach urządzenia kanalizacyjno - wodociągowe nie będą mogły dać wiele dochodu , to firma zgodziła się na odroczenie wypłaty amortyzacji na dwa lata . Amortyzacja ma wynosić 2 procent rocznie , według specjalnej przyjętej w bankowych operacjach tabeli . W ten sposób cała pożyczka ma być spłacona w ciągu 2I lat . Ponieważ w ciągu pierwszych dwuch lat/ licząc po 2 proc. od I.200.000 dol./ wypadnie spłacić 48.000 dol. to wypłacenie zej sumy firma zgadza się rozłożyć na 2I lat , co w ten sposób spowoduje wzrost amortyzacji do ok. 2I/4 proc. Odsetki na amortyzację nic wspólnego nie mają z procentami od pożyczki, to też nie można je mięszać razem z procentami,które się płaci za uzyskanie pożyczki.- Jeżeliby miasto życzyło sobie pożyczyć od tej samej firmy zamiast I.200.000 dol. 2.200.000 dol . to firma Ulen and. Co.zgadza się pożyczki tej udzielić na : 28 lat i pobierać tylko po I.I/2 proc. amortyzacji.-

Jeśliby miasto otrzymało od firmy Ulen and Co. wszystkie pieniądze to albo samo , albo przez przedsiębiorców w drodze przetargów mogłoby oddać roboty , związane z wprowadzeniem kanalizacji i wodociągu.- Przy budowie potrzebny jest cały szereg inżynierów , techników i.t.d. Jeśli wykonania tej pracy podjęliby się za pewną sumę przedsiębiorcy , to chcieliby oni ,rzecz prosta , zarobić na trm co najmniej I0-I5 proc. a, być może , i więcej .-

Udzielając pożyczki , firma Ulen and Co. nie życzy mieć do czynienia z tymi pośrednikami i sama, jako przedsiębiorstwo doświadczone , które nieraz już wykonywało podobne prace, wyraża gotowość podjęcia wykonania pracy i dozoru, by wypadła ona dla mista jak najtaniej i najsumienniej.- Cały potrzebny materjał firma zgadza się zakupić , lub obstalować tylko tam i po takich cenach , które będą uznane przez przedstawicieli Samorządu Miejskiego za najodpowiedniejsze. Wogóle firma zobowiązuje się nie czynić żadnych wydatków bez zgody miasta.-

Za całą pracę S-ka Ulen życzy otrzymać I25.000 dol. które mają być wypłacone w równych częściach co miesiąc w ciągu I5 miesięcy , w ciągu którego to czasu zamierza ona doprowadzić pracę do końca .- Jeśli prace dla jakichbądź niespodziewanych przyczyn przeciągnęłyby się dłużej , to wypłata ta również miałaby ulec odroczeniu.-

Pozatem S-ka Ulen żąda zapłacenia jeszcze 25.000 dol.- na wydatki związane z rynkową sprzedażą bonów, wydrukowaniem ich , na wydatki na podróż agentów i in. Po obliczeniu całej sumy I25 000 i 25 000 dol. z otrzymywanego kredytu I.008.000 dol pozostanie 858.000 dol. Jeśli wziąć pod uwagę , że za tę sumę

miasto musi zapłacić 96.000 dol. procentów , to roczny procent od tej sumy wyniesie ok. 11,2% .- O ile do tej sumy dodać zaś pozatem wszystkie inne drobne wydatki/ opłata w bankach amerykanskich/it.d. to procent tem nagół będzie wynosił ok. I2 % rocznie.-

Że miasto z otrzymanej pożyczki ma prawo spożytkować I50 000 dol. nie na rzecz wodociągu i kanalizacji , lecz na inne potrzeby , jest to dla miasta korzystnem, ponieważ dziś musi ono płacić za niektóre pożyczki nieraz drożej , aniżeli ten procent , który pobiera S-ka Ulen.-

Wreszcie o ile miasto po upływie pierwszego półrocza nie będzie w stanie zapłacić procentów ze swych dochodów , to S-ka Ulen zgadza się wydać 48.000 dol. z sumy pożyczonej na wykonanie prac kanalizacyjnych.-

Inżynierowie S-ki zapewniają, że cała praca zostanie wykonana w ciągu jednego roku.- Dla ostatecznego wykończenia jej dodają oni jeszcze trzy miesiące.- Dlatego też niema podstawy do obaw , że roboty będą trwały w ciągu dwuch lat , i że w ciągu całego tego czasu miasto nie będzie miało od tego przedsiębiorstwa żadnego dochodu i nie będzie miało ~~xxxxx~~ czem opłacić procentów.-

W sprawie kredytów dla nowosiedleńców.-

Artykuł " Socjaldemokratasa " Nr.33 z dn.19/Vlll r.b.

Streszczenie:

Nowy rząd przydzielił tej jesieni 600.000 litów jako kredyt dla nowosiedleńców na zabudowanie się . Na jeden powiat wypada z tego x.-p.m.od 30-50000 lit.Więcej pieniędzy Ministerstwo Rolnictwa na te cele nie posiada.

Możliwie, że w miejscowościach bardziej zalesionych zabudowywanie paradlosadniczych postępuje nieco łatwiej , lecz tam , gdzie na miejscu lasów nic niema , gdzie niaraz osadnikowi wypada jechać po drzewo 40- 50 klm.,tam oczywiście ruch budowniczy jesz bardzo słaby, bądź zamarł zupełnie .

Oczywiście , że 30- 50 000 litów na powiat - jest kroplą w morzu . Są to pieniądze na 15-25 budynków mieszkalnych / . To też jeżeli nowy Sejm i nowy Rząd pójdą w ślady chrześcijańskiej demokracji , to ruch budowlany wśród nowosiedleńców i tej zimy nie posunie się naprzód , My-pisze autor artykułu małoleśnego -osiedleńca nie możemy iść dalej temi samemi drogami , jakiemi szedł blok chrześcijańs. demokracji w sprawie kredytowania nowosiedleńców: oni nadawali ziemię zamożniejszym , a nowosiedleńcom - robotnikom i mało rolnym rozmyślnie nie udzielali pożyczek , żeby ci prędzej porzucali swe parcele. I już zeszłej ~~zimy.-nie jedna~~ wiosny nie jedna setka rodzin osadniczych odpłynęła -porzuciwszy parcele do Brazylji."

Pomoc państwa jest niezbędna i to właśnie na samo rozbudowanie się .- Pożyczki siewne i na zakup inwentarza są mniejszej wagi.-

Pomoc ta nie koniecznie ma być pieniężna- może być również w materjale leśnym : Tak czy owak musi być jedna zwiększona , chociażby wypadło przekroczyć roczną normę wyrębu lasów.-

" Socjaldemokratas " o robotach meljoracyjnych .- Artykuł Nr.33 z dn. I9/Vlll r.b. Streszczenie:

Ministerstwo Rolnictwa przeprowadza drenowanie pól. Na całą Litwę przy robotach tych jest zatrudnionych koło kilku tysięcy robotników .- Wśród nich 600 przypada na za-

wodowych robotników , resztę stanowią drobni gospodarze , którzy chcą wykorzystać kredyty państwowe i drenują swe pola Prowadzenie robót meljoracyjnych na szerszą skalę stoi na przeszkodzie brak gotówki.-
Roboty powyższe mają też to doniosłe znaczenie , że dają pracę bezrobotnym.- Postępowałyby one dziś dużo inten sywniej , gdyby nie smętna spuścizna finansowa po rządach chrześcijańskiej - demokracji.-

W sprawie uprawy lnu na Litwie.-

" Liet.Żinios" Nr.190 z dn. 20/VIII r.b. Artykuł p. t. " Uprawa lnu na Litwie ". Streszczenie:

W ostatnich dniach przebywał na Litwie anglik dr. H o l z e r , który przybył w celu zapoznania się z warunkami uprawy lnu na Litwie .- Wyniki jego spostrzeżeń są następujące : na całym niemal obszarze Litwy , zasiewy z powodu suszy ucierpiały . Naogół więc zbiory tegoroczne będą mniejsze niż w r.ub., aczkolwiek pod względem jakościowym / zwłaszcza w okolicach Rakiszek i Birż / nie ustąpią zbiorom zeszłorocznym.- Uprawa lnu na Litwie zależy wyłącznie od warunków meteorologicznych gdyż prowadzi się ją , poza małymi wyjątkami , w sposób prymitywny . Pomimo tego jednak , len / przędza i nasienie/ ,wciąż stanowi jeden z najpoważniejszych artykułów e k s p o r t u litewskiego. Cały kraj też zaopatruje się we własne tkaniny lniane.-
Dziwną jest przeto rzeczą , iż na uprawę i przemysł lniany , na Litwie zwracano dotychczas tak małą uwagę.- Naogół przecież kraje nadbałtyckie uważane są jako ojczyzna lnu.-
Nasienie lnu z krajów nadbałtyckich osiąga na rynkach światowych najwyższą cenę.- Tymczasem Litwa dotychczas zbywała swój len jedynie Prusom Wschodnim i Łotwie /Ryga/.- Kupcy tych krajów , po odpowiedniem oczyszczeniu nabytej przędzy i siemienia , sprzedawali produkty te w Anglji, jako swój własny towar . Podobne operacje obcych pośredników przyniosły Litwie nieobliczalne straty .- Najwyższy przeto czas zająć się postawieniem uprawy i zbytu lnu na odpowiednim poziomie . Zdaniem ekspertów , należycie postawiona uprawa lnu , pozwoli na to, że len będzie stanowił 1/3 całego eksportu litewskiego .- Potrzeba jedynie pracy i dobrej woli .-

Stosunki z zagranicą.

Manufaktura na rynku litewskim.

" Lietuva " Nr. 180 . Artykuł I. Ltengerisa p. t. Manufaktura na rynku litewskim " Streszczenie:

Ze zwiększeniem się dobrobytu ludności ubranie i tkaniny zaczynają zajmować w budżecie obywatela Litwy miejsce.- Przy minimum egzestencji 90 lt.60 cent. miesięcznie wydatki na ubranie wynoszą 11 lt. 64 c. ,czyli 12,8% zaś na tkaniny - 3 lit. 20 c. , czyli 3,5%. Na wyżywienie z tego przypada 41 lt.52 c, czyli 45,8%.-
Od 1923 r. zużycie ubrania , a tem samem i manufaktury znacznie wzrosły co widać z niżej podanego zestawienia :
W 1923 r. przywieziono wszelakiego rodzaju manufaktury :

13,389,6 mtr.

co stanowi 3,III,I ton.

o wartości: 44,323,900 lit.

[illegible]rolowych robotników, zwaszcza stanowią drobni gospodarze, którzy obecnie wykorzystać kredyty państwowe i zreformują swe gospodarstwa. Prowadzenie robót meljoracyjnych na szeroką skalę stoi na przeszkodzie brak robotników.

[illegible] też to dominacja [illegible] dają [illegible] [illegible] finansowe [illegible]

Zaprowadzenie uprawy lnu na Litwie.

"Lietuvos Žinios" Nr. 190 z dn. 20/VIII [illegible]

"Uprawa lnu na Litwie". Streszczenie:

W ostatnich dniach przyjechał na Litwę [illegible] H o h a l [illegible], który przybył w celu zapoznania się z uprawą lnu na Litwie. Wynikiem jego spostrzeżeń są następujące: [illegible] Litwa [illegible] [illegible]

[illegible] lnu [illegible] [illegible] [illegible]

Znaczenie lnu [illegible] na rynkach światowych najwyższe ceny. Tymczasem Litwa do tej pory [illegible] jedynie Prusom Wschodnim i Łotwie [illegible] tych krajów, co, odpowiednio oczyszczone, [illegible] sprzedawali produkty [illegible] [illegible] jako swój własny towar. [illegible] postawienie uprawy lnu na odpowiednim poziomie [illegible] eksportu [illegible] pozwoli na to, że len będzie [illegible] 1/3 całego eksportu litewskiego. Potrzeba jedynie [illegible] dobrej woli.

Stosunek z zagranicą.

Manufaktura na rynku litewskim.

"Lietuva" Nr. 180 [illegible]

"Manufaktura na rynku litewskim". Streszczenie:

Ze zwiększeniem się dobrobytu ludności [illegible] tkaniny [illegible] w budżecie [illegible] miejscowej. Przy minimum [illegible] lit. 50 [illegible] na ubranie wynosze [illegible] lit. 54 [illegible] [illegible] lit. 20 [illegible] 3,5% [illegible] z tego [illegible] lit. 53 [illegible]

Od 1923 r. [illegible] [illegible] fabryk [illegible] [illegible] zestawienia:

W 1923 r. przywieziono zagranicznego rodzaju manufaktury:

13.325,6 ton.

co stanowi 3.117.116,2 ton.

o wartości 14.303.500 lit.

W 1924 r. przywóz manufaktury jak niżej:

nicie i przędza	467,7 mtr. ton.	za	3.048,600 lt.
tkanin	2.776,1 " "	"	45.160.900 "
ubrań i bielizny	118,2 " "	"	4.710.600 "
razem wszelkiej man.	3.348,8 " "	"	52.920.100 "

Cena przywiezionej manufaktury zwiększyła się więcej niż o 8 milj. litów.-

W roku 1925, przywóz manufaktury w/g nowej nomenclatury wyraził się:

przędza bawełniana	470,3 ton.	za 3.507.900
tkaniny bawełniane białe i farbowane :	2.031,2 "	" 28.360 300
" jedwabne	15,3 "	" 1.341 500
" wełniane	403,9 "	" 11.200 500
trykotaże	227,7 "	" 7.077 300
bielizna i ubrania	69,1 "	" 3.238 800
razem :	2.147,2 t.	za 51.218.400 lt

Zmniejszenie się w r. 1925 siły nabywczej ludności w odniesieniu do manufaktury należy przypuszczać spowodowane zostało przez większe korzystanie z manufaktury własnego wyrobu.

Dla lepszego zrozumienia warunków rynku manufaktury w okresie czasu od 1923-1925 r. należy zapoznać się z ważniejszymi zmianami cen.-

Dla ważniejszych towarów : sukna, perkalu i samodziału mamy następujące dane porównawcze z m.m. Sierpnia i września 1923 r. zebrane z 35 różnych miejscowości Litwy:

	Przeciętna cena na Litwie-	Odchylenia od	do.
1. mtr. sukna	23 lt.55 ct. 18 lt 55 ct.	od 5.l.	do 36 lt.
" perkalu	3." 13 " 2" 80 "	12,86 c.	5 "
" samodziału /czerkasu/	9." 6 ct. 8 lt.8 "	3 lt.	22 lt.

Odchylenia wskazują na różną zdolność nabywczą ludności w różnych miejscowościach.-

Dla przykładu , miasteczko Łoździeje ma w tym okresie czasu / jesień 1923/ zapotrzebowanie na najtańsze gatunki sukna w cenie 5 lt. za 1 mtr. w Taurogach cena przeciętna żądanego sukna - 7 lt. w Semeliszkach pow. Trockiego 8 lt. W Kownie , Możejki i Szawle wykazują zapotrzebowanie dużo droższego sukna , płaciło się tu za mt. 35 lt.32 lt, 28 lt. Można powiedzieć , że granica zapotrzebowania rolników w dzie

dzinie manufaktury przechodzi pomiędzy najwyższymi cenami perkalu i minimalnymi cenami samodziału/ czerkasu/.-

H a n d e l L i t w y w I 9 2 5 r.

" Lietuvos Ukis " z r.1926 Artykuł M.Ambraziejute : pod tyt. " Handel Litwy z I925 r.".- Streszczenie:

Ogólne dane przywozu w r. 1925 podług miesięcy w porównaniu z r. 1924 przedstawia się następująco:

Miesiące.	I 9 2 5 r.		I 9 2 4 r.	
	tonn	tys.lit.	tonn	tysięcy lt.
1. styczeń	35 659 4	I6 762 4	22 7II 2	LI 343 9
2 luty	28 209 8	I8 034 3	25 I74 0	I5 990 7
3 marzec	47 638 8	26 303 4	27 579 3	2I I80 6
4 kwiecień	46 664 9	23 732 8	35 I97 9	24 524 4
5 m a j	35 608 9	2I 843 4	35 647 8	20 076 8
6 czerwiec	30 64I 4	I8 88I 6	I9 48I 3	I3 90I 6
7 lipiec	58 943 8	22 827 5	4I 559 4	I4 88I 2
8 sierpień	75 I20 4	24 36I 3	37 380 7	I5 750 3
9 wrzesień	43 758 3	22 893 9	38 768 6	I5 825 3
10 październik	52 I36 2	2I 8I8 8	43 349 9	I6 I65 9
11 listopad	39 677 6	I6 762 4	4I 447 I	I7 7I2 7
12. grudzień	27 738 3	I8 48I 0	44 57I 9	I9 I80 4
r a z e m :	52I.997,8	252.702,8	4I2.869,I	206.533,8 lt.

Za wyjątkiem listopada i grudnia , ogólnie biorąc , tendencja do zwiększania się importu przejawnia się od początku roku.

Przywóz ten rozkłada się pomyślnie pomiędzy poszczególnemi państwami , importującemi na Litwę , w sposób następ:

K r a j e .	I925 r. przywóz .-			I924 r. przywóz .-		
	Tonn	tys.lt.	%	tonn	tys.lt.	%
Niemcy	I90.002,I	I43.044,5	56,6I	I38.289,6	I99.22I,3	62,57
Anglja	I02 853 4	20 9I7 4	8 28	I54 850 9	I6 747 9	8 II
Czechosłowacja	I0 662 8	I3 849 I	5 48	6 545 0	8 9I3 8	4 3I
Ameryka	28 604 3	I8 3I0 8	7 25	I3 960 7	9 880 9	4 78
Łotwa	32 865 9	I3 789 5	5 46	9 088 7	7 427 3	3 60
Rosja	I0 I28 6	4 II3 8	I 63	%	-	-
Szwecja	7I 06I 9	8 876 3	3 5I	44 642 5	7 393 3	3558
Francja	I 57I 2	2 932 4	I I6	825 3	2 205 7	I 07
Włochy	707 5	I I72 3	0 46	-	-	-
Estonja	I 842 9	I 668 2	0 66	-	-	-
Szwajcarja	67 0	I 62I 0	0 64	-	-	-
Holandja	I7 655 7	4 802 2	I 90	I5 729 6	4 806 6	2 33
Belgja	8 639 9	2 488 3	0 98	8 305 2	I 076 0	0 52
Danja	I 440 2	I 067 4	0 42	I 2I0 4	I 290 5	0 62
Finlandja	I7 698 0	I I06 I	0 44	-	-	-
r a z e m :	52I.997,8	252.702,8	I00000	4I2.869,I	206.533,8	I00000

Powyższa tabela porównawcza świadczy o nawiązaniu w 1925 r stosunków handlowych z państwami, kt. w r.1924 swych towarów na Litwę nie wwoziły, albo wwoziły bardzo mało, a z tego powodu nie były wykazywane osobno , są to:Rosja, Włochy , Estonja, Szwajcarja i Finlandja .-

Import z Niemiec, chociaż się zmniejszył w porównaniu z rokiem ubiegłym , przedstawia jednak 56.6I% całego importu Litwy i rozkłada się na następujące grupy towarów:

Bydło żywe........	243,5 tonn	wartości	576,3 lit
Produkty spożywcze	42,I92,2 "	"	I6,756,0 "
Surowce i półfabrykaty	I20.585,9 "	"	22.680,5 "
Gotowe wyroby........	26.980,5 "	"	I03.02I.7 "

Grupa surowców i półfabrykatów importowanych w roku: 1925 rozkłada się na następujące rodzaje towarów/ważniejsze/. :

	tonn.	wartość w tys.lit.
Węgiel kamienny	41.584,9	2.467,6
Żelazo w sztabach i arkuszach	9 I04 6	3 6II 5
Superfosfat	11 422 8	I 209 I
Nawozy sztuczne /i inne /.....	3 823 3	6I9 7
Cement	8 759 I	776 0
Koks	2 246 4	I82 9
Papa naftowa	2 23I 7	408 5
Nafta	I 039 0	I64 5
Wapno gaszone mielone	I 88I 7	244 0
Glina,gips, wapno i kreda w kawałach.......	I I85 3	74 8
Materjał drzewny	I 733 7	379 2
Olej skalny/smary mineralne/..	I 476 6	673 0

Bez większości wymienionych towarów Litwa nie może się obejść, ponieważ nie produje ich sama. Przywóz węgla kamiennego z biegiem czasu może się zmniejszyć ze względu na zwiększającą się stale na Litwie eksploatacją torfu, który będzie mógł konkurować z węglem.-

Materjał drzewny jest importowany dla zaspokojenia potrzeb Kłajpedzkiego przemysłu drzewnego, który to przemysł z czasem, po uregulowaniu przydziału budulca osadnikom , będzie mógł być zaspokojony w dostatecznej mierze przez rynek wewnętrzny.-

Z pośród importowanych z Niemiec w r. ub. produktów spożywczych przywiezione zostały następujące ważniejsze towary :

N a z w y towarów.	tonn .	wartość w tys.lt.
Żyto ,	I.453,9	732,6
Cukier kryształ	4 70I 3	4.099 3
" w kostkach	I 923 0	I 8I4 9
Sól mielona	I9 57I 4	I 8I7 2
" niemielona	I I0I 7	III 6
ryż	863 I	437 I
mąka kartoflana	24I 8	I97 7

rodzynki, śliwki susz.	II3,2	211,3
cykorja	83,6	365,6
spirytus	tonn 277,5	tys.788,8 lit.
śledzie	" 2.798,5	I.246,7 "

oraz w mniejszych ilościach : mąka pszenna, mąka żytnia , owoce połódniowe, orzechy, owoce suszone, kawa surowa i palona , herbata , wyroby cukiernicze, czekolada , wyroby wódczane, wino , konserwy rybne i ryby wędzone.-

Szczególnie dużo Litwa przywozi z Niemiec cukru. Oprócz Niemiec eksportuje na Litwę cukier także Czechosłowacja , w mniejszej ilości Dańja, Włochy , Holandja , Ameryka i Łotwa , która w rzeczywistości sama cukru nie posiada /nie produkując go / . Naogół biorąc Litwa importowała w r. I925 I7.373,5 tonn wartości I6.983,4 tys.lit. Tak duży przywóz cukru może się zmniejszyć dopiero z początkiem eksploatacji projektowanych cukrowni na Litwie.

W znacznej ilości jest przywożony z Niemiec spirytus.- Oprócz Niemiec eksportują spirytus na Litwę :Czechosłowacja , Holandja i Szwecja oraz inne państwa w mniejszych ilościach .- W roku ubiegłym naogół przywieziono na Litwę z zagranicy spirytusu , nie licząc wyrobów z niego , I.093 tonny za I.679,5 tys.lit., pomimo tago ,że jak się wydaje , Litwa ma dość rozwinięty własny przemysł gorzelniany . Oznacza to , że produkcja własna spirytusu nie wystarcza na potrzeby kraju.-

Godnym uwagi jest jeszcze zeszłoroczny import żyta . Przywieziono żyto w znacznej ilości nietylko z Niemiec , ale i z innych krajów , na przykład:

z Belgji	I48,2	tonn	o wartości 74,I tys.l.
Ameryki	9.052 2	"	4 829,8 "
Łotwy	3 042 0	"	2 0I0 7 "
Holandji	300 0	"	I72 I "
Anglji	47 2	"	2I 0 "
Danji	0,5	"	0,4 "

Po dodaniu do tego przywozu żyta niemieckiego, którego przywieziono 1.453,9 tonn o wartości 732,6 tys. lit. otrzymamy , że w roku ubiegłym ogółem Litwa importowała 14.637,7 tonn żyta o wartości 8.099,8 tys. litów.- W roku zaś I924 - ym wywiozła I.277,5 tonn o wartości: 589,5 tys. lt. Import żyta w r. I925 - ym wywołany został nieurodzajem roku I924 -go.-

Z pośród produktów spożywczych naogół biorąc , Litwa importowała w roku ubiegłym przeważnie żyto, ryż, cukier , spirytus , sól i śledzie .- Import tych towarów w porównaniu z r. I924- ym , przedstawia się następująco:

	I925 r.		I924 r	
	tonn.	wart.w tys.lt.	Ton.	wartość w tys.lt.
Żyta	I4.637,7	8.099,8	-	-
Ryżu	2 386 3	I 929 5	I.883,2	I543,6
Cukru	I9 802 6	I8 787 5	I4 452 5	I4359 2
Spirytusu i wyrob.z niego	I I85 3	2 I9I 3	I 0I7 2	I804 7
Soli	24 448 5	2 322 9	26 575 3	220I 2
Śledzie	I5 943 5	9 569 9	I0 073 I	5688 4

Jak widać w roku I925 przywieziono tych towarów znacznie więcej, niż w roku I924.-

Grupa gotowych wyrobów nie jest godna szczególnej uwagi , albowiem na nią składają sie przedmioty albo wcale na Litwie niewyrabiane , albo wyrabiane w nieznacznej ilości. Dla przykładu , przywieziono z Niemiec w szczególnie wielkiej ilosci :

papieru i wyrobów papierowych	4.I05,9	tonn o wart.	4.924,I
tkanin bawełnianych biał.ifarb.	I.558,5	" "	"2I.806,8 tys.lt.

podeszwki, [illegible]		113,2	211,5
gwoździe		53,45	365,6
Spirytusu	tonn	277,5	tys.766,5 lit.
Śledzie	"	2,796.5	1.246,7 "

oraz w mniejszych ilościach : mąka pszenna, mąka żytnia, owoce południowe, orzechy, owoce suszone, kawa surowa i palona, herbata, wyroby cukiernicze, czekolada, wyroby wódczane, wino, konserwy rybne i ryby wędzone.-

Szczególnie dużo Litwa przywozi z Niemiec cukru. Oprócz Niemiec eksportuje na Litwę cukier także Czechosłowacja, w mniejszej ilości Danja, Włochy, Holandja, Ameryka i Łotwa, która w rzeczywistości sama cukru nie posiada, nie produkując go. Naogół biorąc Litwa importowała w r. 1925 17.273,5 tonn wartości 16.583,4 tys.lit. Tak duży przywóz cukru może się zmniejszyć dopiero z początkiem eksploatacji projektowanych cukrowni na Litwie.

W znacznej ilości jest przywożony z Niemiec spirytus.- Oprócz Niemiec eksportują spirytus na Litwę Czechosłowacja, Holandja i Szwecja oraz inne państwa w mniejszych ilościach.- W roku ubiegłym przywieziono na Litwę z zagranicy spirytusu, nie licząc wyrobów z niego, 1.633 tonn za 1.679,5 tys.lit., pomimo tego że jak wiadomo, Litwa ma dość rozwinięty własny przemysł gorzelniany. Oznacza to, że produkcja własna spirytusu nie wystarcza na potrzeby kraju.-

Godnym uwagi jest jeszcze zeszłoroczny import żyta. Przywieziono żyto w znacznej ilości nietylko z Niemiec, ale i z innych krajów, na przykład:

z Polski	148,2	tonn	o wartości	74,1 tys.lit.
Ameryki	9.052,3	"		4.529,2 "
Łotwy	3.042,0	"		2.018,7 "
Holandji	300,0	"		172,1 "
Anglji	47,2	"		27,0 "
Danji	0,5	"		0,4 "

Po dodaniu do tego przywozu żyta niemieckiego, którego przywieziono 1.453,9 tonn o wartości 732,6 tys. lit. otrzymamy, że w roku ubiegłym ogółem Litwa importowała 14.537,7 tonn żyta o wartości 8.099,8 tys. litów. W roku zaś 1924 - tym zwiozła 1.277,8 tonn o wartości 529,5 tys. lt. Import żyta w r. 1925 - a wywołany został nieurodzajem roku 1924-go.-

Z pośród produktów spożywczych najwięcej Litwa importowała w roku ubiegłym, oprócz żyta, owsa, cukier, spirytus, sól i śledzie.- Import tych towarów w porównaniu z r. 1924-ym, przedstawia się następująco:

	1925 r.		1924 r.	
	tonn	wart. w tys.lit.	tonn	wartość w tys.lit.
Żyta	14.537,7	8.099,8	[illegible]	[illegible]
Owsu	2.363,3	1.253,[illegible]	1.383,3	[illegible]
Cukru	19.893,5	16.787,5	14.764,5	11.365,[illegible]
Spirytusu i wyrob. z niego	1.963,[illegible]	2.191,3	1.017,3	1.179,[illegible]
Soli	24.148,6	2.322,5	26.575,5	2.201,[illegible]
Śledzie	17.943,6	9.059,3	10.078,1	5.568,4

Jak widać w roku 1925 przywieziono tych towarów znacznie więcej, niż w roku 1924.-

Grupa gotowych wyrobów nie jest godna szczególnej uwagi, albowiem na nią składają się przedmioty albo wcale na Litwie niewyrabiane, albo wyrabiane w nieznacznej ilości. Dla przykładu, przywieziono z Niemiec w szczególnie wielkiej ilości :

papieru i wyrobów papierowych 4.105,9 tonn o wart. 4.924,1 tys.lit.
tkanin bawełnianych biał.i farb. 1.556,5 " " 21.506,3 "

wyrobów ze śpiżu....... I.471,0 tonn o wartości I.492,9 tys.lt.

Godnym uwagi jest jeszcze przywóz następujących towarów:

	Tonn.	Wartość w tys.lt.
Obuwie	138,6	3.875,8
Wyroby z drzewa	254 9	I 035 0
" szklanne	425 7	I 273 7
Produkty chemicznej formac.	239 8	I 214 0
Żelazo obrobione i wyr.stal.	683 9	I 271 6
Wyroby z blachy	890 0	2 287 4
" z drutu	592 6	I 241 2
Maszyny rolnicze	877 9	I 168 7
Maszyny nie wymienione osobno	I,286 2	2 821 3
Aparaty dla potrzeb naukowych	152 8	I 939 7
rowery	131 8	I 702 3
Przędza bawełniana	249 8	2 210 6
Tkaniny wełniane	337 7	9 317 8
Trykotaże	183 6	5 798 0
Bielizna i ubrania	39 4	2 175 9
Towary galanteryjne wogóle.	64 7	I 249 0

W ciągu 1925 r. przywieziono ogółem ze wszystkich państw manufaktury / włączając w te także tkaniny jedwabne / 2.450 tonn o wartości 40.902,3 tys. litów . Na przywozie manufaktury w 1925 r. odbił się znacznie spadek waluty w Polsce , dzięki któremu kupcy litewscy byli w stanie zakupić tam manufakturę tanio i na dogodnych warunkach kredytowych .-

Ilość przywiezionej manufaktury z samych Niemiec znacznie się zwiększa manufaktura polska , przywożona przez Gdańsk

Pomimo to, należy stwierdzić , iż w r.ubiegłym przywieziona na Litwę manufaktury / tkanin baweł.,wełnian.,jedwabnych / mniej , niż w r.1924 - ym : w r.1925-ym -2.450.4 tonn wartości 40.902,3 tys. lt. , zaś w r. 1924-ym -2.769,I tonn wartości 45.160,9 tys. lit.-

W Obuwia imporcie Niemcy odegrywają dominującą rolę , przywieziono w r.ub. naogół 164,0 tonny wartości 4.908,9 tys. lit.

Ciekawa jest jeszcze grupa zwierząt domowych . -

Z tej grupy przywieziono w r. 1925 z Niemiec najwięcej koni .-501 szt. wartości 441,8 tys. lit., dalej bydła - 111 szt. wartości 87,7 tys- lit.Konie w znacznej ilości są sprowadzane ze Szwecji: w r. 1925-ym sprowadzono 147 szt. - wartości 127,0 tys.lit.,oprócz tego z Łotwy - 41 szt.wartości 21,9 tys. lt. Bydła szczególnie dużo sprowadzono z Łotwy- w r. 1925 763 szt. wartości 190.4 tys lt.. z Rosji - 68 szt. wartości 28,0 tys. lit.- Z Łotwy i z Rosji w r. ub. sprowadzono także nierogaciznę :

Z Łotwy - 120 szt. za 18,3 tys. lit.
" Rosji - 792 " " 175,7 " "

Naogół biorąc w tej grupie przeważa eksport , co widać z poniższej tabelki:

	Import. sztuk.-	Import. wartość w tys.lt.	Eksport szt.	Eksport wartosć tys.lt.
Konie	699	600,2 tys.lit.	22328	14.446,5 tys.lt
Bydło rogate	964	315 3	922	5 020 7 "
Nierogacizna	915	196 4	48044	13.740 9 "

Przechodząc do importu z innych państw wypadnie mó - wić już tylko o poszczególnych towarach .- Mianowicie spro wadzano w roku ubiegłym :

Belgja - przeważnie żyto, nawozy sztuczne i żelazo

Czechosłowacja - cukier ,tkaniny bawełniane i wełniane oraz trykotaże.-

Danja - w cokolwiek większej ilości jedynie superfosfat.

Anglja - szczególnie w większej ilości śledzie,węgiel kamienny , żelazo, blachę cynkową i wszelkiego rodzaju tkaniny ,

Estońja - cement i tkaniny bawełniane ,

Włochy - przeważnie owoce południowe, orzechy,

Łotwa - szczególnie wiele żyta , materjał drzewny,cement żelazo, zwierzęta domowe. Godnem uwagi jest,że Łotwa eksportuje na Litwę cukier i śledzie,czyli produkty , których sama nie posiada.

Holandja - śledzie i żyto

Francja - superfosfat

Rosja - sól i naftę

Finlandja- materjał drzewny

Szwecja - wiele nawozów sztucznych , superfosfat,cement,maszyny rolnicze i papier oraz wyroby papierowe,

Ameryka - dużo żyta, nafta i maszyny do szycia.

Analizując import poszczególnych towarów na Litwę trzeba zaznaczyć ,iż z pośród produktów spożywczych przewożone były przeważnie ryż, cukier, spirytus , sól i śledzie. Przywóz tych towarów w r . 1925 w porównaniu z rokiem 1924,wygląda następująco :

	1925 r.		1924 r.	
	tonn.	wartość	tonn.	wartość
Ryż	2 386 3	I 929 5	I883 2	I543 6
Cukier kryształ i w kost.	I9.802,6	I8.787,5	I4452,5	I4359,2
Spirytus	I I48 2	I 953 I	-	-
Sól mielona i niemielona	24 448 5	2 322 9	26575,3	220I ,2
Śledzie- różne.-	I5.943,5	9.569,6	I0073,I	5.688,4

/tys.lit/

Z pośród surowców i półfabrykatów wyróżniają się nawozy sztuczne , materjał drzewny , cement, węgiel kamienny , nafta, żelazo i benzyna .- Poniższa tabela daje porównanie z r.1924

	I 9 2 5 r.		I 9 2 4 r.	
	tonn.	wart.w tys.lt.	Tonn.	Wart.w tys.lt.
Nawozy sztuczne	I5.49I,0	2.296,7	52.355,9	5.989,6
Materjał drzewny	m36 674 I	I 787 6	4 290 9	2 II4 2
Cement	28 6I9 I	2 606 4	-	-
Węgiel kamienny	I38 655 6	8 450 5	I49.754 6	8 786 7
Nafta	I3 953 6	3 069 9	II.737 9	2 798 3
Żelazo w szt.i ark.	I5 863 6	5 999 7	-	%
Benzyna	I 728 5	I 082 6	87I.4	589,0

Z pośród gotowych fabrykatów przywieziono na Litwę w 1925 -ym roku następujące ważniejsze towary:

	Tonny.	Wartość w tys.lit.
Obuwie	I64,0	4998,9
Wyroby skórzane	I6,I	599,5

- -

	tonny	Wartość w tys.lt.
Wyprawiona skóra	58,7	I2I3,I
Wyroby szklanne	480 I	I402 9
Szkło arkuszowe	I4I5 7	94I 7
Chemikalja i produkty farmaceutyczne	265 7	I297 5
Wyroby ze śpiżu	I692 5	I729 3
" blaszane	I050 9	2726 I
Maszyny rolnicze.	I4I8 9	236I 0
" do szycia .	258 0	2036 3
Inne maszyny	I570 2	3768 3
Instrumenty i aparaty dla potrzeb nauk.	I88 I	2288 6
Papier i wyroby z niego	5200 0	5879 9
Przędza bawełniana	470 3	3507 9
Tkaniny bawełniane	203I 2	28360 3
" wełniane	403 9	II200 5
Trykotaże.	227 7	7077 3

Przechodząc do oceny przytoczonych powyżej danych podkreślić należy , że nie tak ważnę dla handlu Litwy jest stwierdzenie pasywności bilansu handlowego za r. I925-y. ile skonstatowanie tendencji do stałego zmniejszania się eksportu.- Tendencja ta tem więcej jest godna zastanowienia , że w pierwszym rzędzie dotyczy najważniejszej podstawy kraju - rolnictwa. Z pośród wszystkich produktów rolnych w roku ubiegłym najwięcej Litwa wywiozła siemienia lnienego .- Oprócz tego do podkreślenia jest zwiększenie się w r. I 9 2 5 r. eksportu produktów mlecznych W r. I 9 2 4 naogół wywieziono tych produktów I,640,5 tonn za 6,969,3 tys. litów wówczas gdy w r I 9 2 5 - 2,85I,I " za I2,074,3 tys. litów.- Na co się złożyło :

masła - .... 932,3 tonn za 7.I48,4 tys. lit.
serów litewskich..I,030,6 tonn za 4,38I,3 tys. lit.
mleka .... 888,2 tonn za 544,6 tys. lit.

czyli , że w r. I925 tych produktów wywieziono d w a r a z y tyle, co w r. I924 .-

Eksport wszelkich innych produktów rolniczych w r. I925 znacznie się zmniejszył.-

To zmniejszenie się eksportu Litwy tem więcej winno zwrócić uwagę. że powody tego zmniejszenia się , a miano wicie : światowa produkcja rolna i z nią związane ściśle konjunktóry rynku światowego , a także nizki gatunek li tewskich produktów , nie są czynnikami , krótkotrwałemi ani też dającymi się naprawić w krótkim czasie . Wielu na Litwie myśli, że aby wyrównać bilans handlowy,wystarczy , zadawalniająco uporządkować sprawę importu , zapełnić kasę skarbową i aby kraj poprawił się materjalnie.-

Oczywiście, o ile Litwa w latach następnych , obwarowawszy się wysokiemi cłami wwozowemi , potrafi obronić się od zbyt wielkiego napływu obcych towarów a przezto powstrzyma odpływ gotówki zagranicę. - będzie to p o s u n i ę c i e m bardzo k o r z y s t n e m .-

Wszakże posunięci powstrzymanie importu nie wzmocni siły sprzedawczej Litwy i niewiele poprawi materjalny stan państwa.

Spowodować to może tylko p o d s t a w o w a prze budowa produkcji tego kraju i wynalezienie sposobów odpowiedniego jej zrealizowania na drodze handlowej.-

-- oo --

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE"

B. minister oświaty Jokantas o reformach w szkolnictwie litewskiém.-

" Rygas" Nr. I73 z dn. 5/VIII r.b. Artykuł p.t. "Reformy w zakresie oświaty ".- Streszczenie :

Deklaracja nowego rządu przewiduje reformy w zakresie oświaty , w celu " zbliżenia szkół wszystkich stopni do wymagań życia dzisiejszego".- W ziwązku z powyższem,uważa nowy rząd , iż krajowi wystarczy dwóch dobrych gimnazjów klasycznych.- Z reszty szkół natomiast zamierza się usunąć łacinę całkowicie.-

Wątpliwą jednak jest rzeczą, czy projekt taki przyniesie dla kraju korzyści.- Zaznaczyć należy ,że wykład łaciny w szkołach na Litwie odbywał się i odbywa na wyraźne życzenie szkolnych komitetów rodzicielskich. Z drugiej zaś strony , znajomość łaciny potrzebna jest humanistykom,jurystom,zarówno jak lekarzom i przyrodnikom. Dwa czy trzy gimnazja klasyczne nie zdołają przecie dla tych wydziałów przygotować dostatecznej ilości abiturjentów.- Społeczeństwo litewskie więc wypowiada się za wykładem łaciny własnie pod naciskiem wvrunków życiowych:bez łaciny większość gałęzi naukowych jest niedostępna.-

Charakterystyczną jest rzeczą , że wszystkie prywatne gimnazjum polskie na Litwie uważają wykład łaciny za przymusowy . Podobnież gimnazjum rosyjskie. Realne gimnazjum niemieckie stara się o stworzenie równoległych klas z wykładem łaciny.- Gimnazja żydowskie / jedno z nich z przymusem łaciny/ też są raczej zbliżone do typu klasycznego, niż do realnego. Wszystkie więc mniejszości narodowe samorzutnie i z trafnego wyrachowania praktycznego opowiedziały się za typem szkoły klasycznej. Zresztą i abiturjenci litewscy zagranicą szybko orjentują się i odczuwają brak dostatecznej znajomości łaciny i innych nauk "scholastycznych" którym nowy rząd wypowiada walkę.-

"Rytas "o demoralizowaniu warstw robotniczych przez nowy rząd.-

"Rytas" Nr. I76 z dn. 8/VIII r.b. Artykuł p.t."Etatyzm socjalistyczny czy inicjatywa prywtna ? ".- Streszczenie:

Wysunięcie w Sejmie sprawy udzielonych przez rząd p.B i s t r a s a pożyczek i zapomóg dla organizacyj i osób prywatnych świadczy o tem, iż nowe sfery rządzące zmierzają ku etatyzmowi socjalistycznemu i do jednoczesnego zniesienia inicjatywy prywatnej.Organizacje robotnicze , które otrzymały ze skarbu pożyczki czy zapomogi,same stwarzają dla swych członków pracę , zakładając fabryki i pomagając robotnikom wywalczać uczciwą pracą dobrobyt .- Podnosi przez to jednocześnie wydajność pracy.- Organizowane bowiem przez państwo roboty publiczne uważa robotnik za rodzaj synekury.-wpływa to nań bardzo demoralizująco . Z alternatywy : etatyzm socjalistyczny czy inicjatywa prywatna , ta ostatnia jest stokroć bardziej wskazaną.- Nowa większość sejmowa zarzuca p.B i s t r a s o w i " bezprawne" wydawnie zapomóg dla organizacji społecznych. Tymczasem nowy rząd wyrzuca duże sumy na organizację demoralizujących i zgoła nieproduktywnych robót publicznych.-

" "

Niezadowolenie Dąrbininkasa z obecnego rządu.-

"Darbininkas" Nr. 3I. Streszczenie artykułu : " Bajki wyborcze a oblicze nowego rządu w świetle faktów."-

Społeczeństwo litewskie spodziewało się po wyborach do trzeciego sejmu znacznego polepszenia się wewnętrznego położenia kraju.- Socjaliści i na ich korzyść pracujący agitatorzy komunistyczni obiecywali wyborcom najprzeróżniejsze dobrodziejstwa.- Zakończyła się pierwsza sesja nowego Sejmu.- Sejm rozpoczął wakacje bez zmniejszenia choćby o cent jeden ciężarów podatkowych. Nawet nie zechciał rozważąć wniesionego przez Darbo - Federację i Ukininku-Sajungę projektu ustawy o zmniejszeniu podatków .-

Nie została zrealizowana zapowiedź uchylenia przetargów przy kupnie budulca.-Nie dano pożyczek gospodarkom i osadnikom , tłumacząc, że nawet 20 milj. litów nie wystarczyłoby , aby zaspokoić potrzebujących kredytu długoterminowego , a przeto lepiej nie dać nikomu, niż ze stu jednemu.- Zapowiedziano oszczędności , których dotąd nie widać.-

Wykonanie reformy rolnej wstrzymuje się i utrudnia się przez wprowadzenie nowej instytucji , Najwyższego Trybunału , który bez 50 litów nie będzie przyjmował skarg kasacyjnych .-

Przywrócenie " wolności prasy wyraziło się w tem ,że czasopisma są teraz częściej konfiskowane i już nie tylko komunistyczne lecz i katolickie.-

Niczego się nie robi dotychczas dla polepszenia położenia ekonomicznego, przeciwnie jest obawa, że będzie zaciągnięta pożczka na ciężkich warunkach .-

Ze wszystkiego widać,że postępowanie rządu socjalistycznego nie ma nic wspólnego ze słodkiemi obietnicami,danymi podczas wyborów.-

Socjaldemokratas"o uposażeniu księży".-

" Socjaldemokratas" Nr.30. Streszczenie artykułu p.t. " Uposażenie księży".-

Sejm w dniu 2I lipca r.b. , chcąc zmniejszyć wydatki państwowe, rozważał projekt ustawy o skreśleniu wypłacanego księżom uposażenia.-

Rok rocznie wypłaca się im , tytułem gaży , à I.575.182 lt. Czy nie mogą księża wyżyć z dochodów parafji i kościołów ?-

W pierwszych latach niepodległości państwa nie otrzymywali oni wcale uposażeń od państwa, jednak żyli nie gorzej , niż dziś.W dobie dzisiejszej duchowieństwo jest najbogatszym stanem na Litwie.-Wciskają się księża wszędzie na dochodowe stanowiska , posiadają zorganizowany przez księży bank ,fabryki i inne przedsiębiorstwa.-

Oddzielenie kościoła od państwa nie jest wcale straszakiem , jak to przedstawiają chadecy, lecz koniecznością państwową.

Za pozostawieniem pensji księżom głosowali chadecy- /łącznie z federacją pracy/, ukininku sajungi,Polacy i zdaje się ,jeden z partji ludowców.- Przeciwko- wszyscy socjaldemokraci i 2I ludowców. Większością jednego głosu uposażenia księży narazie pozostały nienaruszone.Jak długo kieszenie duchowieństwa , będą zapełniały się sumami skarbowemi -przyszłość pokaże.- Gdy sami socjaldemokraci będą posiadaliwięk-

szość w Sejmie - podobne zagadnienia będą roztrzygane - bez żadnych trudności.-

"L i e t u v i s Ż i n i o s " o d r o g a c h p o s t ę p o w a n i a r z ą d u .-

"Lietuvis Żinios " Nr. 191 z dn.21/V111 r.b.Artykuł p.t. " Nie popełnijmy błędu".- Streszczenie :

Wybory do 111 - go sejmu litewskiego nie były jedynie zwykłymi wyborami do parlamentu .Kampańjawyborcza nosiła charakter ostrej walki dwóch przeciwników. Z jednej strony walczył budzący się z odrętwienia kraj,z drugiej zaśchciwa rządów i zysków oligarchja. Dzięki wyborom, lud spalił za sobą wszystkie mosty ,zrywając ostatecznie z przeszłością .Na czele kraju stanęli nowi ludzie ,przywracając mu podeptane zasady semokratyzmu. Przedewszystkiem należałoby oczyścić istną stajnię Augjasza,naleciałości z czasów chadeckich w postaci korupcji,partyjnictwa , obskurantyzmu i.t.d.Nowy rząd zabrał się wprawdzie do tej pracy , lecz niejednokrotnie odbywa ją zbyt powierzchownie . Na każdym kroku pozostają jeszcze chwasty niewyrwane z korzeniami, co budzi zrozumiałe zaniepokojenie wsród szerokich warstw ludności.- Rząd winien to mieć na względzie . Każdy błąd jego może mieć poważne następstwa.- Rząd rozporządza zaufaniem kraju i winien liczyć ,ażeby zaufania tego nieopatrznie nie utracić. Po kątach czai się r e a k c j a .-

T ę t n o ż y c i a s p o ł e c z n o - k u l t u r a l n e g o n a L i t w i e w u j ę c i u "L i e t u v y " .-

" Lietuva " Nr.186 z dnia 20/V111 r.b. Artykuł p.t. : " Szerokim szlakiem ".- Streszczenie :

W społecznym i politycznem życiu Litwy daje się coraz więcej zauważyć objawów szerokiego rozprzestrzenienia się zasad prawdziwego demokratyzmu.- Szczególnie żywe tętno ujawnia się pod tym względem w ostatnich paru tygodniach , po zniesieniu stanu wojennego i po przywróceniu wolności prasy i zebrań .- Rzucają się przedewszystkiem w oczy liczne zjazdy i konferencje.- A więc : 22 - 24 sierpnia r.b. - Kongres Kultury , na którym poruszone zostaną żywotne kwestje społeczne . Dalej : Wystawa Rolniczo - Przemysłowa / w Szawlach/. Zjazd Nauczycielski / w Kownie / . Zjazd Kółek T-wa " Kultura " /w Szawlach/ i t d . Kongres Kultury rozpada się na na 7 sekcyj:

1/ szkoły , 2/ oświata dla dorosłych , 3/ wychowanie dzieci w wieku przedszkolnym ,4/ sztuka , 5/ prasa ,6/wychowanie fizyczne, 7/ zdrowie i trzeźwość. Pracom kongresu przodują pierwszorzędne siły kulturalno- naukowe. Liczba uczestników Kongresu sięga podobno tysiąca osób.-

Na wystawę Rolniczą - Przemysłową w Szawlach zgłosił swoje eksponaty cały szereg rolników , firm krajowych i zagranicznych.-

Na Zjeździe Nauczycielskim w Kownie poruszane będą poza sprawami czysto pedagogicznemi, sprawy związków zawodowych .- Nauczyciele pragną tworzyć jeden związek , jedną wielką rodzinę.-

Tętno więc życia społecznego na Litwie bije coraz głośniej .-

---

" L i e t u v a " o r e o r g a n i z a c j i a p a r a t u a d m i n i s t r a c y j n e g o n a L i t w i e .-

" Lietuva" Nr.187 z dn. 21/VIII r.b. Artykuł p.t. " W doniosłej kwestji ".- Streszczenie :

Oddawna już mówi się o reorganizacji aparatu administracyjnego na Litwie .-

Mówi się bądź o uproszczeniu sieci urzędów bądź o udoskonaleniu metod pracy bądź wreszcie o redukcji liczebnej pracowników, przy jednoczesnem zwiększeniu wydajności pracy pracowników pozostałych .-

W ostatnich dniach minister finansów zwrócił się przy pomocy o k ó l n i k a do wszystkich m-stw z wezwaniem przestrzegania pewnych elementarnych prawideł, mających podnieść wydajność pracy .-

Naogół Litwini nie umieją pracować w tempie zagranicznem . Dlatego też trudno na Litwie mówić o poprawie bytu ekonomicznego .- Okólnik ministra finansów jest bardzo aktualny .- Jednocześnie z uznaniem podkreślić należy zamierzoną przez rząd zasadniczą rewizję aparatu państwowego w związku z ułożeniem projektu budżetowego na r. 1927. Mają przytem nastąpić liczne zmiany personalne wśród aparatu urzędniczego, dla usunięcia zeń jednostek p a r t y j n y c h i n i e p r o d u k c y j n y c h .-

" L i e t u v o s Ż i n i o s " o g o s p o d a r c e K s i ę g o w y c h k s z c z i o n i ó w w D e p a r t a m e n c i e P o d a t k ó w

" Lietuvos Żinios " Nr. 182 z dn. 11/VIII r.b. Artykuł p.t. " Szczegóły z Departamentu Podatków ".- Streszczenie:

W odpowiedzi na interpelację frakcji ludowców premjer Sleżewiczius rzucił światło na smutnej pamięci czasy samowoli Szmulksztisa i polityki własnej kieszeni. Drobny fakt: departament podatków zawarł umowę z Wojłokajtisem odzierżawę jego domu w Szawlach dla potrzeb monopolu spirytusowego , płacąc rocznie 20.000 lit., gdy w innych miastach za nie mniejsze lokale płaci się 3000 lit. rocznie.

w/g danych s t a t y s t y c z n y c h :

N a z w a s k ł a d u.	sprzedano: wódki 40%. litów	spiryt.95% litr.	napotrzeby lecz. admin.i inne. stopni.	SUMA. lity
Kowieński	131 833,25	2 003,75	31.877--	1006.456,15
Poniewieski	53 647 5	I 740 5	7 376	422 275
Telszewski	37 274 75	2 270 5	I 267,54	309 205 35
Wyłkowyszkowski	43 06I 5	966 25	I 947	328 656 25
Taurodzki	33 42I 25	2 II3 50		276 985 20
Kłajpedzki	I9 698 25	I I40 50	I2 886	336 558 95
Uciański	I8 320	595		I42 I38
Szawelski	I7 9I5	674		I40 580 80
r a z e m :	355 I7I,50	11,504 --	55 354,54	2462855,70lt.

Jak z powyższego zestawienia widać , że obrót składu Szawelskiego stoi na ostatnim miejscu. Wątpliwe,czy uda się wyciągnąć zysk dla pokrycia jedynie dzierżawy.-

Godnem uwagi jest, że budżet nie nie przewidywał tak wysokiego kredytu na opłacenia dzierżawy za lokal p.Wojłokajtisowi.- Lecz staraniem p. Karwelisa odpowiednie koszty na poczekaniu zostały przeprowadzone z innych paragrafów.

Umowę z z Wajłakajtisem podpisali zarządzający monopolem Iżmajłow as i dyrektor departamentu podat p.Bliudzius.-

Wogóle wiele skonstatowano " niejasności" w tym departamencie .-

W zarządzie monopolu panuje duch rosyjski. Pośród pracowników wielu takich , którzy nie znają zupełnie języka litewskiego . Z tego powodu cała instytucja zmuszona jest posługiwać się językiem rosyjskiem . Departament powyższy na gwałt wymaga zrewidowania , gdyż wiele tam jest do zreformowania.-

"Lietuvos Żinios " o zmniejszeniu poborów księży.-

"Lietuvos Zinios" Nr.182 Artykuł V.J.K. p.t. :

" Kiedy zostaną zmniejszone pobory księży ? " .- Streszczenie:

W ostatnim czasie wiele było mowy o projekcie zmodyfikowania sposobu opłacania księży za prowadzenie ksiąg metrycznych .

Opozycja upatrzyła w tem wrogie zamiary przeciwko kościołowi.- W gruncie rzeczy sprawa jest drobna.-Na Litwie obowiązuje przedwojenna rosyjska ustawa.-w/g której prowadzenie ksiąg stanu cywilnego poruczona jest duchowieństwu. Za te czynności duchowni pobierają od państwa pewne wynagrodzenie , niezależnie od otrzymywanych od datków za posługi religijne.- Ustawa rosyjska doczekałasię jednak na Litwie swoistej interpretacji.Dzięki wpływowi , jaki posiadało duchowieństwo na kształtowanie się państwowości litewskiej , duchowni zostali przyrównani do odpowiednich kategorji urzędników państwowych .- Przyznano też im odpowiednie pobory. Rzeczą państwa jest ustanowienie uposażenia dla urzędników Było dobrze dopóki nie poruszono duchowieństwa .- Opozycja powołuje się argumentami wątpliwej wartości , twierdząc ,iż Republika Litewska obowiązana jest płacić pobory duchowieństwu na tej podstawie , że niegdyś rząd rosyjski skonfiskował majątek kościelny : zaś etaty duchowieństwa nie mogą być skreślone , albowiem organizacja kościelna należy do Stolicy Apostolskiej.-

Opozycja nie widzi czy niechce widzieć ,że rząd nie wtrąca się do ich stanu , jako sług bożych /kościoła/,a tem bardziej nie zaczepia kościoła , jako takiego. Dotykając kwestji etatów rząd ma do czynienia z księżmi li tylko jako urzędnikami stanu cywilnego . Kwestja takiego lub innego prowadzenia ksiąg metrycznych jest całkowicie zależna od państwa : i bynajmniej prawo to nie jest sprzeczne z kanonami.-

Z drugiej strony jasnem jest , że przez samą zmianę budżetu nie można zmienić systemu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego .Myśl, że w tej dziedzinie potrzebne są reformy, nie jest nowa.Rząd zajęty ważniejszemi sprawami nie zdążył do końca 1-ej sesji sejmu przygotować odpowiednich projektów.Przy układaniu budżetu na r.1927 obok innych projektów oszczędnościowych państwa -niezbędnym będzie wniesienie do Sejmu odpowiedniego projektu reorganizacji tej dziedziny administracji państwowej W związku z tym projektem roztrzygnie się także kwestja budżetowa , która wywołała obecnie tyle sporów.-

----

X. K R O N I K A .

a/ Zagraniczna.

K o m u n i k a t y E l t y w s p r a w i e u s t ę p s t w a p a ń s t w b a ł t y c k i c h w r o k o w a n i a c h z R o s j ą.-

Depesza z Rygi z dnia 21 sierpnia :

Minister Spr. Zagranicznych Łotwy p. K. U l m a n i s złożył posłowi ZSSR. notę w sprawie układu o nienapadaniu. K. Ulmanis oświadcza, że biorąc pod uwagę negatywne oświadczenia przedstawiciela ZSSR, złożone w imieniu jego rządu, rząd łotewski zrzeka się swej propozycji utworzenia specjalnej komisji dla przygotowania traktatu o nienapadaniu. Łotwa jest zdecydowana rozpocząć też bezpośrednie rokowania z rządem ZSSR.-

Pismo bądź co bądź podkreśla, że rząd łotewski i nadal stoi na tem samem stanowisku, że komisja, którą za proponował rząd łotewski w ostatnim swym memorjale, jest najlepiej przystosowana do rozważenia kwestji, związanych z układem o nianapadaniu. Jednak rząd łotewski nie życzy by kwesja procedury stała na przeszkodzie ku pomyślnemu załatwieniu tak doniosłej kwestji, dlatego nie będzie obstawał za swem pierwotnem żądaniem utworzenia komisji.

Jednak dla uniknięcia błędnego zrozumienia p.Ulmanis uważa za swój obowiązek oświadczyć, że rząd łotewski pozostawia sobie całkowitą swobodę działania w kierunku utrzymania kontaktu z innemi państwami, bezpośrednio zainteresowanemi w uregulowaniu tej sprawy.-

Depesza z Helsingforsu z dnia 23 sierpnia r.b.

Ze sfer politycznych donoszą, że w finlandzkiej polityce zagranicznej zaszła nagła zmiana.- Finlandja rozpoczęła ze Związkiem Sowieckim separatystyczne układy w kwestji zawarcia traktatu o nieagresji. Rokowania prowadzone są słownie, jak tego oddawna już żądał ZSSR.-

Jednocześnie toczą się również układy w sprawie sądu arbitrażowego i wysp Alandzkich.-

Ten krok Finlandji ~~wydawał~~ wywołał wielkie zdziwienie w estońskich kołach politycznych, które sądziły, iż Finlandja rozpocznie rokowania wspólnie z Estonją i Łotwą. Jeszcze w czwartek pismo "Helsinkin Sanauat" przestrzegało rząd przed prowadzeniem separatystycznych układów. Istnieją przypuszczenia, iż rząd działał tu pod wpływem Niemiec i Szwecji.-

Depesza z Talinu z dnia 23 sierpnia donosi:

Estoński minister spraw zagranicznych dr. Akel wręczył posłowi ZSSR memorjał w kwestji bezpośrednich układów w sprawie traktatu o nienapadaniu.- Treść memorjału odpowiada memorjałom Łotwy i Finlandji w tej kwestji.-

Z e s f e r d y p l o m a t y c z n y c h.-

ELTA donosi: Poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Anglji w Litwie p. Vanghan wyjechał na urlop do Anglji.- Zastępuje go sekretarz poselstwa p. Carras.

Konsul czechosłowacki w Kownie prof. Galia powrócił z urlopu i rozpoczął urzędowanie.-

- -

ELTA DONOSI: Poseł łotewski w Kownie p. Bałodis powrócił z urlopu i rozpoczął urzędowanie .-

ELTA donosi: Przybył do Kowna poseł w Londynie p. E.Gałwanauskas.-

A R T Y K U Ł " S o c j a l d e m o k r a t a s a " z p o w o d u r o z s i e w a n y c h w i a d o m o ś c i .-

" Socjaldemokratas " w ostatnim numerze w artykule p.t " Komu są potrzebne alarmy " wypowiada się na temat lansowanych w prasie sowieckiej wiadomości o rzekomych przygotowaniach Polski do napadu na Litwę.-

Nie wierząc w możliwość w obecnej chwili wybuchu wojny , której, "europejska burżuazja obecnie sobie nie życzy " , pismo zapytuje :

"... Komuż tedy potrzebnem jest wszczynać alarmy o zamiarach Polski napadu na Litwę ? Sądzimy , iż przedewszystkiem tym , kto je wszczyna - Sowieckiej Rosji.Anglja licytując się nawzajem z Rosją , sama nie ~~dopuści~~ śpieszy się z wojną; czyni ona jednak wszystko , by umocnić się o ileby wojna wybuchła , chociażby nie przez nią rozpoczęta .- To też Anglji chodzi o to , by podporządkować swym wpływom Polskę i państwa bałtyckie oraz mieć je po swojej stronie na wypadek wojny .- Najpoważniejszą przeszkodą ku utworzeniu tego frontu stanowi polsko - litewski spór o Wilno. Dlatego też, rząd angielski czyni wysiłki ku zlikwidowaniu tego sporu , godząc ~~się~~ Litwę z Polakami i uspasabiając wszystkie państwa bałtyckie przeciwko Rosji..

Rosjanie zdają sobie sprawę z postępowania Anglji i rzecz zrozumiała , nie chcą dopuscić do jej wygranej , Stąd powstają alarmy , skąd chęć zaostrzyć stosunki Polski z Litwą.- Alarmy wszczęto własnie teraz, w toku rokowań litewsko- rosyjskich w sprawie zawarcia układów o nienapadaniu . Wywołując różne strachy , Sowiecka Rosja , jak widać , pragnie wpłynąć na nerwy naszego rządu i skłonić go do prędszego zawarcia układu .-

Te starania rządu sowieckiego wydają się nam zupełnie zbytecznemi.W chwili obecnej niema warunków po temu , by spór polsko- litewski o W i l n o mógłby być zakończony . Maleńka Litwa sama nie jest w stanie wykazywać agresywnej polityki w stosunku do kogobądź , zwłaszcza zaś w stosunku do Rosji . Przy obecnym rządzie Litwę nie można wykorzystać też i dla celów angielskich. Obecny rząd litewski bardziej aniżeli jakibądź inny z dotychczasowych ma niezłomne przekonanie, że maleńka Litwa może utrzymać swoją niepodległość , tylko będąc zupełnie neutralną i żyjąc w stosunku pokojowym ze wszystkimi swymi sąsiadami .Dlatego też Rosja zupełnie zbytecznie na wszystkich parkanach maluje djabłów wojennych , Djabeł ten tylko bez potrzeby nieraz denerwuje część naszego społeczeństwa i daje sposobność naszym militarystom żądać od skarbu coraz więcej pieniędzy dla obrony ktaju , podczas gdy pieniądze te są potrzebne dla naszych spraw gospodarczych oraz wsparcia rolników.-

---

S t o s u n k i J u g o s ł a w j i z L i t w ą .-

ELTA" donosi: Rząd jugosławski zakomunikował oficjalnie przez poselstwo litewskie w Bernie, iż pragnie nawiązać z Litwą dyplomatyczne stosunki.

P r z y j a z d p. K j e l s t r u p a .-

ELTA donosi: ~~W piątek~~ 20 sierpnia Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych p. M. Sleżewiczius przyjął przybyłego do Kowna przedstawiciela Ligi Narodów w Dyrekcji portu Kłajpedzkiego p. Kjelstrupa. Tegoż dnia udzielił mu również posłuchania p. Prezydent Rzeczypospolitej.-

K o m i s j a n a u k o w a L i g i N a r o d ó w n i e o d w i e d z i K ł a j p e d y .-

ELTA. Otrzymano zawiadomienie, że komisja naukowa Ligi narodów, która objedzie niektóre porty morza Północnego i Bałtyckiego, Kłajpedy w roku bież. nie odwiedzi. Odnośna sekcja Ligi, przygotowując konferencję, wyraziła podziękowanie za zaproszenie do Kłajpedy oraz nadzieję, iż będzie można z niego skorzystać w roku przyszłym.-

Litwę na konferencji będzie reprezentował lekarz portu kłajpedzkiego dr. Kirwickis.-

N o w e k o n s u l a t y l i t e w s k i e .-

ELTA donosi: W najbliższym czasie zostaną założone litewskie konsulaty honorowe w Szczecinie i Wrocławiu. Obowiązki konsulów przyjmują na siebie obywatele niemieccy.-

ELTA donosi: Litewskim konsulem honorowym w Szczecinie został p. Józef Curt, we Wrocławiu - p. Aloizy Landerer. Pierwszy jest właścicielem wielkiej firmy i sędzią handlowym, drugi - poważnym przemysłowcem leśnym. Oba konsulaty będą obsługiwały ważne okręgi, posiadając wielkie znaczenie dla naszego handlu. Z portem szczecińskim Kłajpeda już obecnie ma szerokie stosunki.-

b/ Kronika wewnętrzna.-

Z j a z d n a u c z y c i e l i .-

2I-22 bm. w Kownie w gimnazjum "AUszry" odbyła się doroczna konferencja Związku zawodowego nauczycieli. W okresie sprawozdawczym Związek, pomimo przeszkód ze strony rządu krikszczionskiego, rozwijał po - myślnie swą działalność, utrzymując seminarjum nauczycielskie w Kiejdanach, oraz kilka gimnazjum. Po wyrażeniu ustępującemu zarządowi zaufania przystąpiono do rozważania projektu reformy szkolnej /szkolnictwa początkowego/ i innych kwestji oświatowych. Do obranego w końcu obrad nowego rządu związku weszli: pp. B. Żygialis, W. Kwieska, L. Abramowicz, Wikonis, W. Ruzgas, J. Zlugżda i J. Gużys.

Konferencja otrzymała wiele depesz powitalnych, m.in. od Prezesa Ministrów p. M. Sleżewiczusa.-

c/ Kronika oświatowa.

L i t e w s k i k o n g r e s k u l t u r a l n y .-

22 sierpnia omgodz. 3 pp. w Teatrze Państwowym w Kownie został otwarty przez prezesa Rady Kulturalnej prof. Łaszasa litewski kongres kulturalny . Depesze powitalne nadesłali pp. Prezydent Rzeczypospolitej dr. Grinius, Premjer M. Sleżewiczus, M-ster wojny pułk. Papeczkis, M-ster roln. dr. agr. J. Krikszczunas, kierownik M-stwa Komunikacji inż. Tomaszewiczus i inni.- Osobiście witał kongres Minister Oświaty prof Czapińskis . W kongresie bierze udział 3I2 osób , przeważnie nauczyciele .Do prezydjum kongresu weszli: pp. dr. J. Szlupas, P. Masziotas, prof. Leonas, p.Dajlida, doc. K. Sleżewiczus, prof. Purenas, i Z. Toluszys. do sekretarjatu dr. J. Pajanis, L. Szmulksztis i D. Budrys.

Z w y s t a w y s z t u k p i ę k n y c h w S z a w l a c h .

ELTA. Przez 4 dni wystawę sztuk pieknych w Szawlach odwiedzało około I500 os., obrazów sprzedano I5:A.Mackiewicza - 6, G. Bogdanowicza -3, A. Żmujdzinowicza -2, J.Pautienisa -2, K. Szymonasa -I, i I rzeźba J. Zikarasa.
Wystawę zwiedzają przeważnie włościanie .Sądzą,że przed zamknięciem /6.IX./ zwiedzi ję jeszcze spora liczba młodzieży szkolnej .-

W y c i e c z k a ł o t e w s k a d o K ł a j p e d y .-

Elta donosi: w Sobotę oczekiwanem jest przybycie do Kłajpedy wycieczki urzędników łotewskich z Libawy w liczbie 50 osób.-

N o w a s t a c j a m e t e o r o l o g i c z n a .-

Elta donosi: W tych dniach w Jezioroskach została założona drugorzędna stacja meteorologiczna .-

d/ Kronika gospodarcza .

B i l a n s h a n d l o w y L i t w y z a l i p i e c br. W lipcu br. eksport litewski dosięgał 2I,I milj.lit. import I9,2 milj. lit. W stosunku do czerwca eksport zwiększył się o 3,8 milj. lit. import pozostał prawie bez zmiany . Eksport w lipcu zwiększył się dzięki wzrostowi wywozu materjału leśnego.-/Elta"./

O p i e k a n a d b e z r o b o t n y m i .-Do dnia 20 b.m. , giełda pracy zarejestrowała 2858 bezrobotnych obu płci. Przy robotach publicznych zdobyło sobie zatrudnie. 534 bezrobotnych , w tem 46 furmanów.-

Z w y s t a w y s z a w e l s k i e j .- ~~2 sierpnia~~ W piątej wystawie przem- roln. bierze udział I05 różnych firm Organizacje rolnicze , poszczególne mleczarnie, i gospodarze Firm zagranicznych , w większości łotewskich - w wsytawie bierze udział I0, przytem jednak wiele firm zagranicznych jest przedstawionych przez krajowe.- Należy zaznaczyć fakt , że nasze firmy w coraz większym zakresie biorą na się przedstawicielstwo firm zagranicznych.-
Naogół wystawa jest nieduża , lecz bogata w eksponaty . Plac usiany pawiljonami brezentowemi i drewnianemi. Obszernie przedstawiony jest przemysł , lecz dominuje rolnictwo.- Bogaty dział ~~handlowy~~ hodowlany . W pow.Szaweskim i wogóle na Żmudzi dużo jest kulturalnych gospodarzy/gospodarstw/ Jednakże wiele okazów , szczególnie koni wystawili drobni rolnicy . Wskazuje to , jak zaznaczył Prezydent Republiki , iż reformę rolną należy uważać za udatną

i że rolnictwo w Litwie intensywnie się podnosi.
Zainteresowanie wystawą bardzo duże. W dzień otwarcia nie zważając na deszcz, wystawę zwiedziło koło 20 tysięcy osób. Wciąż jeszcze przybywają do Szawel liczne wycieczki ze wszystkich zakątków Litwy.- Przyjeżdżają też kłajpedzianie W dzień otwarcia był p. Gubernator, prezes i członkowie Dyrektorjum.- Dn. 23 -go przybyli na wystawę członkowie zarządu pow. pogirskiego.-
Komitet wystawowy zamierza plac lepiej uporządkować i co rok urządzać tam wystawę.-

e/ Kronika komunikacyjna.

R a d j o s t a c j a k o w i e ń s k a.- Elta donosi: Radjostacja kowieńska została ostatecznie urządzona jeszcze w maju br. 3 czerwca odbyła się oficjalna czterogodzinna bez przerwy próba, która dała dobre rezultaty.
Radjotelefon rozpoczął pracę 12 czerwca. Codziennie od g.7 wieczór są nadawane informacje wewnętrzne i zagraniczne, często bywają urządzane radjokoncerty.-
Tymczasem w całej Litwie radjostacja kowieńska liczy 500 abonamentów.-

f/ Kronika polska.

R o z p o c z ę c i e s e z o n u u "M i ł o ś n i k ó w S c e n y P o l s k i e j".- Dz.Kow.donosi: Zbliża się jesień a z nią rozpoczęcie sezonu teatralnego.-
"Miłośnicy sceny Polskiej" powrócili już z wywczasów wakacyjnych do Kowna i ze zdwojoną energją zabrali się do pracy. "Zespołowi" przybyło, kilka nowych członków. Kierownikiem pozostał chlubnie znany ze swej pracy na tem stanowisku w roku ubiegł.p. K o r y b u t.-
Pierwszy występ zamierzony jesz na 4 września.- Wystawioną zostanie komedja Przybylskiego "Dzierżawca z Olesiowa".

g/ Kronika wojskowa.

Z w o l n i e n i a w o j s k o w y c h.-

Gen. K u b i l i u s, gen. S k ą p s k i i puł. G r i g u l u n a s - G ł o w a c k i s zostali na własną prośbę zwolnieni z wojska. Został również zwolniony b. cenzor wojskowy major T o m k u s. Komendanta m. Kowna i powiatu pułk. lejt. B r a z u l e w i c z u s a zwolniono z zajmowanego stanowiska. Na jego miejsce został mianowany pułk. lejt. S z k u c a s.-

--oo§oo--